

**Ilgspējīgas enerģētikas un klimata plāns līdz 2030.gadam (REK2030) 1. redakcijas publiskās apspriešanas laikā (no 22.11.2021. līdz 20.01.2022.) saņemto priekšlikumu izvērtējums \***

\* Priekšlikumi un pamatojums rediģēts, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (Dokuments attiecas uz EEZ) nosacījumus

Izmantotie saīsinājumi: SECAP - Rīgas pilsētas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns

Nr.	Iesniedzējs	Iesniegums/Priekšlikums	Cipari 1-ņemts vērā; 2-nav ņemts vērā; 3 - neattiecas; 4- daļēji; 5-sniegts skaidrojums; 6-pieņemts zināšanai	Novērtējums
<b>Saņemtie viedokļi</b>				
1	Fiziska persona	Lai visi pašvaldības darbinieki pārsēžas uz velosipēdiem. Strādā ar svecēm un bez siltuma.	3	-
2	Fiziska persona	Ēku energoefektivitātes projektos jāņem vērā, ka Rīgā dzīvo daudz vecu cilvēku, kuriem par energoefektivitātes projektiem vienalga, jo paši cer nomirt tuvāko 5-10 gadu laikā.	6	Šobrīd nav pētījumu, kas apstiprinātu šo hipotēzi. Izstrādātāju pieredze rāda tieši pretējo, ka pensionāri bieži ir tie cilvēki, kas uzsāk savas daudzdzīvokļu ēkas atjaunošanu. Viens no iemesliem, kāpēc viņi to dara, ir tas, ka viņi vēlas savas vecumdienas pavadīt skaistā mājā. Otrs - viņi vēlas atstāt saviem pēctečiem dzīvokli sakoptā ēkā.

3	Fiziska persona	27. Ipp prasītos pievienot- autostāvvietu izveidošana privātām automašīnām Rīgas robežas tuvumā. Tas mazinātu sastrēgumus un uzlabotu gaisa kvalitāti. Daudzi cilvēki, kuri brauktu ,piemēram, uz darbu varētu novietot auto pie Rīgas un tālāk dotos ar sab. transportu.	6	Lūgums skatīt sadaļu 10.3.1.
4	Fiziska persona	Labdien, lai samazinātu CO2 izmešu vairošanos atmosfēra un dažādu energoresursu patēriņu Rīgas pilsētā vienīgais efektīvais risinājums ir masveida Rīgas mājokļu siltināšana! Masveida Rīgas mājokļu siltināšanu no savas pieredzes var panākt tikai un vienīgi likvidējot to birokrātiju un neįēdzības siltināšanas procesā! Energoaudits...projekts tas viss kavē mājokļu siltināšanu un attur rīdziniekus no jeb kādiem mājokļu uzlabojumiem! Rīgas domei vajadzētu aicināt rīdziniekus ar sekojošu saukli - gribi dzīvot siltāk! Lētāk! Vienkārši siltini! Neko nevajag tikai dari! Rezultāts pilnīgi noteikti būs ļoti iespaidīgs. Vairums rīdzinieku sāks siltināt savus mājokļus! Viss ir RD ziņā dzīvot videi draudzīgi vai piesārņot planētas atmosfēru un izšķērdēt dabas resursus!	6	Plānā identificēti galvenie SEG emisiju avoti, kuros plānoti pasākumi. Mājokļu atjaunošana ir vien no galvenajiem pasākumiem gala patēriņā. Plānā veidotie prioritārie virzieni un uzdevumi atvieglo ēkas atjaunošanas procesu. Ēkas atjaunošana tiek veikta atbilstoši būvniecības likumam, izstrādājot nepieciešamo tehnisko dokumentāciju.
5	Fiziska persona	Nav skaidrs, kamdēļ jāveido Energoefektivitātes centrs, vai minētās funkcijas jau neveic/nebūtu jāveic REA ?	5	Paredzēts, ka REA nodrošina Energoefektivitātes centra darbību kā daļu no iestādes, kurā tiks nodrošināt vai turpināta, plānā minēto uzdevumu izpilde.
6	Fiziska persona	Dažās tabulās salīdzinot (piem. degvielas patēriņš - benzīns un elektroenerģija) vērtības tiek izmantotas nesalīdzināmas mērvienības (attiecīgi litri un MWh), vajadzētu ja ne salāgot, tad norādīt divās mērvienībās	5	Tabulās norādīti izmantotie ievades dati, kas apkopoti no patērētājiem. REK2030 energobilancē dati pārrēķināti enerģijas vienībās. Grafikos, piemēram, 7.7.attēlā norādīts energoresursu patēriņš pašvaldības autotransportā salīdzināmās mērvienībās.

7	Fiziska persona	Apskatot pieslēgšanos CSS, par maz domāts par iemesliem (un, pirmkārt, iemeslu izpēti) kamdēļ iedzīvotāji nepieslēdzas CSS/izvēlas individuālos siltumapgādes risinājumus. Jāapskata iedzīvotāju apmierinātība ar CSS, uzticēšanās, kas var būt problemātiski. Rīgas Siltuma monopola situācija potenciāli pieprasa papildus regulāciju un patērētāju tiesību aizsardzību; alternatīvus biznesa modeļus (Heat as a Service).	5	AS "Rīgas Siltums" ir regulēts uzņēmums, kura siltumenerģijas tarifu nosaka Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, saskaņā ar valstī apstiprināto metodiku. Pieslēgumu veicināšana centralizētajai siltumapgādes sistēmai definēta Nacionālajā enerģijas un klimata plānā, kā arī nacionālajā Gaisa uzlabošanas programmā, lai vienlaikus gan uzlabotu gaisa kvalitāti, gan samazinātu CO2 emisiju. Rīgas pilsētas Ilgtspējīgas enerģijas un klimata plāns paredz pasākumus, kas uzlabo centralizētās siltumapgādes konkurētspēju un veicina iedzīvotāju vēlmi pieslēgties tai.
8	Fiziska persona	Nav skaidrs, kamdēļ 9.3.1. minētas tikai daudzdzīvokļu mājas.	5	REK2030 galvenais mērķis ir CO2 samazināšana, kā arī adaptēšanās klimata pārmaiņām. Pašvaldība izstrādā plānu ar mērķi mazināt CO2 emisijas, ir identificēti galvenie sektori, kuros ir lielākās emisijas, un kurus pašvaldība var ietekmēt un veikt monitoringu.
9	Fiziska persona	Sveiki. Kādā veidā mikromobilitātes punktu teorētiska "izveidošana" veicinās koplietošanas transportlīdzekļu izmantošanu? Šie "punkti" jau šobrīd ir izveidojušies dabiski.	5	Pasākumā paredzēta mikromobilitātes punktu izveidošana, kas tiktu ierīkoti tam paredzētās vietās, iekļaujot dažādus digitālus un koplietošanas transportlīdzekļu pakalpojumus. Mobilitātes punktu izveidošana, nodrošinātu dažādu lietotājam ērtus mikromobilitātes pārvietošanās līdzekļus vienkopus, samazinot nepieciešamību izmantot privāto transportu.
10	Fiziska persona	Sveiki. Jautājums par ēku energoefektivitātes uzlabošanu, galā patērēja samazināšanu. Kāpēc plānā nav iekļauta alokatoru izvietošana pie katra patērētāja? Pieredze rāda, ka 20% ekonomiju sastāda to izvietošana un MK noteikumu ievērošana saistībā ar galapatērēja samazināšanu. Salīdzinoši mazi izdevumi, ātra atmaksāšanās un efektīvs risinājums. Rīcības plānā šis jautājums nav iekļauts.	4	Maksas sadalītāju (alokatoru) izvietošana, iekļauta kopējā mērķī - 2000 ēku atjaunošana. Maksas sadalītāju izvietošana ir viens no pasākumiem kā samazināt ēkas enerģija patēriņu. Veiktas izmaiņas REK2030, kurā definēti kompleksas atjaunošanas pasākumi.

11	Fiziska persona	Cik būtiska loma klimatneitralitātēs stratēģijā būs ūdeņraža tehnoloģijām, īpaši "zaļajam" ūdeņradim?		REK2030 galvenais mērķis ir CO2 samazināšana, kā arī adaptēšanās klimata pārmaiņām. REK2030 būtiska loma ir jebkuram atjaunīgajam energoresursu veidam, tai skaitā "zaļajam" ūdeņradim. Cita veida ūdeņraža attīstība nav paredzēta REK2030 ietvaros, jo nevar tikt uzskatīts par atjaunīgo energoresursu veidu.
11	Fiziska persona	Vai Rīgas siltums plānots kā vienīgais uzņēmumus centralizētās siltumapgādes pieslēgumu nodrošināšanā?		Jau šobrīd Daugavas labajā krastā AS "Rīga Siltums" nodrošina centralizēto siltumapgādi visu siltumenerģiju iepērkot no vairākiem siltumenerģijas piegādātājiem, kas detalizētāk apskatīta 8.2. tabulā. AS "Rīgas Siltums" labajā krastā darbojas kā centralizētās siltumapgādes operators.
12	Fiziska persona	Pagaidām plānā nav ģeogrāfiska skatījuma uz apkures decentralizāciju dažādās apkaimēs. minēts arī datu iztrūkums par individuālajām apkures sistēmām. Kā Jūs plānojas to risināt?		REK2030 ir sinhronizēts ar Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmas 2021.-2025. gadam, kur detalizēti ģeogrāfiskā skatījumā analizēta uz apkures decentralizācija dažādās apkaimēs. Minētajā programmā, kā arī nacionālajā Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plānā 2020.-2030. gadam. paredzēts veidot apkures iekārtu reģistru informācijas apkopošanai, uzturēšanai un kontrolei.
13	Fiziska persona	Vai plānoti biogāzes sabiedriskā transporta risinājumi (saistībā ar Transporta enerģijas likumu)?		REK2030 sabiedriskajā transportā RP SIA "Rīgas Satiksme" paredzēts līdz 2027.gadam iegādāties kopā 74 elektriskos autobusus. REK2030 mērķis sasniegt vismaz 50% AER īpatsvaru sabiedriskā transportā.

14	RPR pārstāvis	43.lpp, pie principiem īpaši svarīgi uzsvērt privātā transporta mazināšanu, jāveicina apkaimju pašpietiekamības principi. Papildus jāizceļ cieto segumu iekļāšana samazināšanas princips, t.sk. palielinot zaļās zonas, kas mazinās uzskaršanu, papildus uzlabos mikroklimatu. Jautājums par izmantojamajiem datiem, nepieciešams iespējams izstrādāt stingru kārtību datu uzkrāšanai. 2. Jautājums, vai ir atbilstoša kapacitāte plāna īstenošanai? Sadalījums ieviešanā no pienākumu skatpunkta?		Minētie principi un pasākumi ir iekļauti plānā, tāču vērsīsim papildus uzmanību arī 43.lpp. Liela daļa pasākumu ir domāšanas maiņa, viena no darbībām būtu, ka pie pašvaldības virzītajiem lēmumprojektiem tiek sagatavots paskaidrojuma raksts, līdzīgi kā tas ir ar MK noteikumiem, jāizvērtē ietekme uz budžetu, uz uzņēmējdarbību un tml., kā arī būtu sadaļa ietekme uz klimatu un Rīcības plānu, attiecīgi pieņemot lēmumu būtu redzama to reālā ietekme. Līdz ar to plāna īstenošanai ir visas iesaistītās Rīgas domes struktūra, kuras koordinē Klimatneitralitātes darba grupa (komisija) un Rīgas enerģētikas aģentūra. Rīcības plāns ir dinamisks dokuments un tas regulāri jāaktualizē, ņemot vērā attīstības tendences un dažādus modeļus, piem., transporta, enerģijas u.c.
15	NVO	Izsaku atzinību par Ekodomas izstrādātā plāna saturu, situācijas novērtējumu, kā arī piedāvāto pasākumu detalizāciju. Arī sabiedriskās apspriešanas sanāksme bija kvalitatīva, REA direktora informētība un iesaiste prezentācijas izklāstā radīja pārliecību par profesionālu ekspertu komandu. Plāna vērtīgākā sadaļa ir padziļināta izpratne par pašvaldības resursiem gan ēku apsaimniekošanas, gan energopārvaldības jomās. Tāpat uzrunājošs ir plašais ieskats atjaunīgo resursu izmantošanas plānos, arī energokopienų attīstības veicināšana. Pirmais ieteikums: Plānā pagaidām iztrūkt ģeogrāfisks skatījums uz dažādām pilsētas apbūves struktūrām, kas sniedz nepietiekamu ieskatu pilsētas centra situācijā. Droši vien precīzāks zonējums un izpēte gaidāmi topošajā siltumapgādes koncepcijā un daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas programmā. Tomēr sadaļā par daudzdzīvokļu ēkām fokuss, šķiet, ir tradicionālā padomju laika apbūve mikrorajonos. Tā kā pilsētas centru veido ēkas ar dažādu īpašuma struktūru un lietojuma veidiem, tostarp īres dzīvokļiem un birojiem, būtu vēlams izdalīt	6	REK2030 galvenais mērķis ir SEG emisiju samazināšana, kā arī adaptēšanās klimata pārmaiņām. Plānā ir identificēti galvenie sektori, kuros ir lielākās emisijas, un kurus pašvaldība var ietekmēt un veikt monitoringu. Pasākumi orientēti lielākajiem emisiju avotiem, tai pat laikā neierobežojot pasākumus atsevišķās grupās, piemēram, kultūrvēsturiskās ēkās.

		vairākus mājojļu tipus un jauktu daudzstāvu apbūvi. Iespējams, pilsētas centram ir vajadzīgs atsevišķs plāns, kur energokopieni un kvartālu pieeja var palīdzēt risināt siltumapgādes centralizācijas, saules enerģijas izmantošanas un pielāgošanās pasākumu jautājumus. Atšķirībā no mikrorajoniem uz šāda tipa daudzstāvu ēkām ne vienmēr attiecas biedrību veidošana un kopīpašums, tāpēc atbalsta mehānismi ir citi.		
16	Fiziska persona	Apspriedē REA informēja, ka pagaidām nav pieņemti konkrēti lēmumi par AER nodrošināšanu transporta jomā papildus elektrifikācijas veicināšanai. Ņemot vērā citu pilsētu piemērus, varētu apsvērt biometāna izmantošanu pilsētas sabiedriskajā transportā (pilsētas bioloģiskie atkritumi un kanalizācija). Vides organizācijas iebilst pret biometāna atbalsta pasākumiem, kas saistīti ar lauksaimniecības intensifikāciju un dabasgāzes infrastruktūras paplašināšanu. Taču biometāna izmantošana pilsētas autobusos ir cita alternatīva un var risināt kanalizācijas apsaimniekošanas problēmas, jo biometāna ieguve notiek vietējā pilsētas saimniecībā. Turpmākajā darbā ar plānu vērtīga būtu diskusija par biometāna / biogāzes lomu pilsētā. Šobrīd plānā iztrūkst sadaļas par no bioloģiskajiem atkritumiem iegūstamās enerģijas izmantošanu.	5	Transporta sektorā norādīti konkrēti sasniedzamie mērķi un galvenie uzdevumi, tai skaitā sasniedzamā AER īpatsvara daļa sabiedriskajā sektorā. Plāns pieļauj visu AER definīcijai atbilstošu energoresursu izmantošanu, ja tie iegūti ilgtspējīgi un atbilstoši normatīvajiem aktiem šajā jomā.
17	Fiziska persona	Vēlējos pakomentēt šodienas publiskās diskusijas sadaļu, kur Ikaunieka kungs atbildēja uz manu jautājumu par to kā mobilitātes punktu ierīkošana veicinās to lietošanu. Ikaunieka kunga vienīgais arguments bija publisko datu pieejamība/savietojamība. Šeit vēlos komentēt, ka iedzīvotāju pārvietošanās dati jau tagad ir pieejami dažādos vietējos pētījumos, kā arī pieejami no visiem mikromobilitātes operatoru datiem. Tos neviens neslēpj. Bet neviens arī neprasa. Turklāt jau tagad pastāv Starptautisks pakts, kurš tiek plaši izmantots daudzviet pasaulē un ir saistošs arī Latvijai. <a href="https://github.com/NABSA/gbfs">https://github.com/NABSA/gbfs</a> . Tad nu mans ieteikums būtu nākotnē paredzēt, ka VISI mobilitātes operatori savus datus savieto atbilstoši šai starptautiskajai "open data" deklarācijai.	5	Pasākumā paredzēta mikromobilitātes punktu izveidošana, kas tiktu ierīkoti tam paredzētās vietās, iekļaujot dažādus digitālus un koplietošanas transportlīdzekļu pakalpojumus. Mobilitātes punktu izveidošana, nodrošinātu dažādus lietotājam ērtus mikromobilitātes pārvietošanās līdzekļus vienkopus, samazinot nepieciešamību izmantot privāto transportu. Datu apkopošana iekļauta 10.3.4. sadaļā, taču tiks ņemt vērā, uzsvērot konkrēto datu apkopošanu.

18	Fiziska persona	82. lapā apgalvots, ka Rīgā automobilizācijas līmenis ir mazāks, nekā vidēji ES valstīs. Šāds salīdzinājums ir nekorekts, jo nevajadzētu salīdzināt pilsētas automobilizācijas līmeni ar valsts automobilizācijas līmeni. Ir jāsalīdzina automobilizācijas līmeņi starp Eiropas pilsētām, nevis valstīm. Šeit paveikta statistika, bet Rīga ar 360 automašīnām jau būtu Hamburgas, Stokholmas, Mīnhenes u.c. pilsētu līmenī. Vai tiešām mums jāsamierinās ar to, ka automašīnu skaits pieaugs, ja citās attīstītās pilsētās tas jau ir zemāks, nekā pie mums? Viela pārdomām...	1	Papildināts apraksts 82.lapā.
19	RD PAD, Mobilitātes nodaļa	Kā rīcību iekļaut: Papildināt mobilitātes datubāzes izveidi ar konkrētiem skaitīšanas punktiem.	1	Papildināts
20	AS Rīgas Siltums	Sniedzu skaidrojumu par Rīgas ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānā 2022.-2030.gadam atrasto kļūdu. Tā ir 60.lp., 8.1.tabulā, ailē "Energoavotu vidējais lietderības koeficients" Tajā minēt 2 koeficienti – 79%, balstoties uz aprēķiniem un 100,9% AS Rīgas siltums informācija. Vidējā efektivitāte 79% nav iespējama, jo visa pamatražošna notiek izmantojot dūmgāzu kondensācijas situumu. Atradām kļūdu mūsu datos, kuras dēļ kļūda ir tika aprēķināta efektivitāte 79%. Kļūda ir mūs IAS "RĪGAS SILTUMS" Ilgtspējas pārskatā 33. l.p resursu patēriņa tabulā (skat zemāk fotogrāfiju). Kolonā 2020.f.g. ir kļūda - norādīts nepareizs kopējais koksnes šķeldas patēriņš enerģijas ražošanai(ber.m3) - 863 777 ber.m3. Kļūdainais šķeldas daudzums aprēķināts summējot piegādātās šķeldas daudzumu (453 263.75 ber.m3) un šķeldas patēriņu siltumenerģijas ražošanai (410 513.67 ber.m3), 453 263.75 + 410 513.67 = 863 777.42 ber.m3, bet vajadzēja summēt patērēto siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai Pareizais faktiski patērētās šķeldas daudzums enerģijas ražošanai 2019./2020.f.g. - 454 122.52 ber.m3, kas sastāv no: -šķeldas patēriņa siltumenerģijas ražošanai 410 513.67 ber.m3; -šķeldas patēriņa elektroenerģijas ražošanai 43 608.85 ber.m3; Pareizais vidējais lietderības koeficients	1	Veikti atbilstoši labojumi, saskaņā ar neprecizitāti izejas datus (AS "RĪGAS SILTUMS" Ilgtspējas pārskats)

		(siltumenerģija+elektroenerģija) būtu 99,0%, tas ko mēs iesniedzām 100,9% ir tikai siltumenerģijas ražošanai. Pielikumā ir pievienota exel tabula ar pareiziem tehniski ekonomiskie rādītājiem par 2019./2020.f.g. Ekrānšāviņš no AS Rīgas siltums Ilgtspējas pārskata ar kļūdu 2020.f.g. datos: 33.lpp		
21	Latvenergo	Par cik Latvenergo pārziņā ir elektroapgāde pilsētā, siltuma ražošanas jaudas ap 70-80% apmērā (Rīgas labā krastā ap 1 600 MW, kas ir pat vairāk, kā 90%), šī "Rīgas pilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plāns līdz 2030.gadam" pamatota, profesionāla izveide nav praktiski iespējama, to nesabalansējot ar "Latvenergo" plāniem.	5	VAS "Latvenergo" pārstāvji pieaicināti REK2030 izstrādei , līdzvērtīgi citu organizāciju pārstāvju iesaistei plāna izstrādē. VAS "Latvenergo" pārstāvji aicināti uz 6 tematiskajām sanāksmēm 09.2021. Kā arī nosūtīts atsevišķs aicinājums sniegt komentārus par Rīgas pilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu, kur daļa ņemti vērā.
22	Fiziska persona	„atjaunīgās daudzdzīvokļu mājas” tas ir lietots nevietā	1	Veikti atbilstoši labojumi
23	Fiziska persona	Jādzēš atjaunojamo energoresursu skaidrojums „AER (biomasas, salmu, niedru, kūdras, vēja, saules, biogāzes) izmantošana” (9.lpp.), jo tas ir aplams. Salmi un neiederas arī ir biomasas, savukārt kūdra ir vietējais, ne atjaunojamais energoresurss. Uzskaitījums arī ir nepilnīgs. Termina skaidrojums ir dots 7.lpp. un tur būtu precizējams pēc šī termina korekta skaidrojuma Enerģētikas likuma grozījumos.	1	Veikti atbilstoši labojumi
24	Fiziska persona	Kā būtisks faktors vēl jāatzīmē pilnīgs sadarbības un saskaņojuma trūkums ar vienu no svarīgākajiem Rīgas energoapgādes dalībniekiem – AS "Latvenergo". Pat vairāk – darbā jūtama izteikti naidīga attieksme, kas atspoguļojas ne tikai tekstā, bet arī tehniskos risinājumos	5	VAS "Latvenergo" pārstāvji aicināti uz 6 tematiskajām sanāksmēm 09.2021. Kā arī nosūtīts atsevišķs aicinājums sniegt komentārus par Rīgas pilsētas Ilgtspējīgas enerģētikas un klimata rīcības plānu, kur daļa ņemti vērā.



25	VARAM	<p>Valsts kopējo emisiju aprēķini par Latviju, kā arī Rīgu rāda, ka smalko daļiņu PM2,5 emisiju būtisks avots ir tāda AER kā biomasas izmantošana enerģētikā, rūpniecībā un apkurē. Salīdzinot ar 2005.gadu Latvijā smalko daļiņu emisijas samazinājās transporta sektorā (42 %), pakalpojumu sektorā un mājsaimniecībās (46 %), bet emisijas palielinājās enerģijas pārveidošanas sektorā (apmēram trīs reizes) un no kurināmā izmantošanas enerģijas ražošanai rūpniecībā (apmēram divas reizes). Emisiju palielināšanās minētajos sektoros Latvijā ir saistīta, galvenokārt, ar biomasas plašāku izmantošanu šajos abos sektoros.</p>	5	<p>Izstrādāta Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2021-2025.gadam, kur novērtētas emisijas tieši Rīgas pilsētai. Tabulā 1.1. atspoguļotas kopējās emisijas t/gadā, kur redzami būtiskākie piesārņojuma avoti Rīgā. REK2030 norāda uz kopējo AER īpatsvarā palielināšanu ne tikai biomasas veicināšanu. REK2030 mērķis ir salāgot klimata un ar gaisa piesārņojuma mērķus. REK2030 plānotie pasākumi veicina ēku energoefektivitāti, samazinot patēriņu, un atjaunīgo energoresursu īpatsvara palielināšanu gan centralizētajā siltumapgādē, gan decentralizētā. Savukārt, Gaisa uzlabošanas rīcības programma prioritāri izvirza pieslēgšanos centralizētajai siltumapgādes sistēmai un bezemisiju siltuma avotu izmantošanu.</p>
26	VARAM	<p>Arī pēdējais Rīgai izstrādātais gaisa kvalitātes uzlabošanas plāns rāda, ka PM2,5 emisiju gadījumā nozīmīgs piesārņojums saistīts tieši ar individuālās apkures iekārtām un rūpniecībā izmantotajām iekārtām. Līdzīga tendence novērojama arī pārējā Eiropā. Dati rāda, ka Latvija ir viena no valstīm, kur ļoti bieži apkurē tiek izmantota biomasas, līdz ar to tā rezultātā arī ir augstākas PM2,5 emisijas kā citās Eiropas valstīs, ko rāda gan veiktie emisiju aprēķini, gan arī gaisa kvalitātes monitoringa stacijās fiksētie mērījumu dati. Līdzīgas tendences arī uzrāda benz(a)pirēns, kas ir kancerogēna viela un ir arī saistīta galvenokārt ar biomasas dedzināšanu apkurē, enerģētikā, rūpniecībā.</p>	5	<p>Izstrādāta Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2021-2025.gadam, kur novērtētas emisijas tieši Rīgas pilsētai. Tabulā 1.1. atspoguļotas kopējās emisijas t/gadā, kur redzami būtiskākie piesārņojuma avoti Rīgā. REK2030 norāda uz kopējo AER īpatsvarā palielināšanu ne tikai biomasas veicināšanu. REK2030 mērķis ir salāgot klimata un ar gaisa piesārņojuma mērķus. REK2030 viens no mērķiem ir decentralizētu objektu pieslēgšana centralizētajai siltumapgādei, bezemisiju siltuma avotu attīstība un citu atjaunojamo energoresursu veicināšana, kas ir arī Nacionālā enerģētikas un klimata plāna pasākumi. Decentralizētā siltumapgāde ir būtisks avots ne tikai CO2 emisijām, bet arī PM daļiņām. Decentralizētajā siltumapgādē šobrīd 39% izmanto biomasu, galvenokārt novecojušās istabas krāsnīs ar zemu efektivitāti. Uzstādot jaunus biomasas</p>

				apkures iekārtas, ievērojami samazināsies gaisa piesārņojums un primāro energoresursu patēriņš. Fosilo kurināmo veicināšana ir pretrunā ar Eiropas Savienībā noteiktajiem klimata mērķiem.
27	VARAM	<p>Vēršu uzmanību, ka PVO š.g. 22.septembī ir publicējusi jaunas gaisa kvalitātes vadlīnijas, kas izvērtējot jauno pētījumu datus secinājušas, ka būtu jānosaka vēl stingrāki pieļaujamie PM2,5 koncentrāciju līmeņi pilsētās, lai panāktu tādu gaisa kvalitāti, kas nekaitē sabiedrības veselībai</p> <p><a href="https://www.who.int/news/item/22-09-2021-new-who-global-air-quality-guidelines-aim-to-save-millions-of-lives-from-air-pollution">https://www.who.int/news/item/22-09-2021-new-who-global-air-quality-guidelines-aim-to-save-millions-of-lives-from-air-pollution</a>.</p> <p>Ņemot vērā, REK2030 izvirzītos mērķus būtiski palielināt AER (tai skaitā, biomasas izmantošanas) īpatsvaru, nav skaidrs kādā veidā nākotnē būs iespējams nodrošināt atbilstošu gaisa kvalitāti Rīgas iedzīvotājiem. Vienlaikus no plāna nav skaidri saprotams, kādus tieši veidu AER Rīgā plānots palielināt.</p>	5	REK2030 mērķi izvirzīti, lai palielinātu visu atjaunīgo energoresursu īpatsvaru, nepasliktinot gaisa kvalitāti. Centralizētajā siltumapgādē paredzēts veicināt pieslēgumu skaitu, samazinot decentralizēto objektu skaitu, kas samazinās gaisa piesārņojumu. Savukārt, decentralizētājā siltumapgādē, kur otra visbiežāk izmantotā apkures iekārta ir istabas krāsns, veicot apkures katlu nomaiņu ekodizaina prasībām atbilstošam katlam, iespējams ievērojami uzlabot gaisa piesārņojumu. Ēku energoefektivitātes samazinās patēriņu gan centralizētajā siltumapgādē, gan decentralizētajā, samazinot gaisa piesārņojumu.

28	VARAM	<p>Iekļaut informāciju par to kādu ietekmi uz gaisa kvalitāti rada šobrīd un var radīt nākotnē plašāka tāda AER kā biomasas izmantošanas veicināšana. Lai varētu skaidri saprast kādu ietekmi uz smalko daļiņu un benz(a)pirēna koncentrācijām Rīgā radīs REK2030 4.1. tabulā izvirzītie mērķi par AER izmantošanas veicināšanu centralizētajā un decentralizētajā siltumapgādē, būtu jāveic atbilstoši emisiju aprēķini. Līdzīgi kā ir prognozēta ietekme uz CO2 emisijām.</p>	5	<p>REK2030 izstrādē ņemti vērā Gaisa uzlabošanas programmā sagatavotais vērtējums, tai skaitā smalkajām daļiņām un slāpekļa oksīdiem. Ņemot vērā, ka 2021. gada septembrī publicētajās Pasaules Veselības organizācijas (turpmāk tekstā – PVO) gaisa kvalitātes vadlīnijās ir noteikti stingrāki gaisa kvalitātes līmeņi ne tikai daļiņām PM2,5 un PM10, bet arī slāpekļa dioksīdam (NO2), REK2030 salāgots mērķu sasniegšana starp CO2, PM10, PM2,5 un NO2 emisijām. Rīgas gaisa kvalitātes programmas 2. pielikumā iekļautā informācija ļauj novērtēt dažādo avotu devumu tieši kopējā piesārņojuma līmenī, un tur redzams, ka, piemēram, pilsētas centrā līdz 34% no NO2 vidējās koncentrācijas apkaimē ir attiecināmas tieši uz tīkla avotiem, pamatā individuālo apkuri; citās pilsētās daļās šīs īpatsvars ir vēl lielāks. Tas norāda uz to, ka, lai gan transporta devums, vērtējot NO2 emisijas, ir vislielākais, ietekme uz gaisa kvalitāti no transporta avotiem ir visbūtiskākā intensīvi noslogotāko ielu tuvumā (konkrētajam avotam raksturīga lokāla ietekme), turpretī apkaimju mērogā telpiskajā izklidē dominē jau tīkla avotu devums, kur individuālās apkures ieguldījums ir 88% (no kuriem aptuveni 50% rada individuālā gāzes apkure). Savukārt biomasas izmantošanas izvērtējums iekļauts Rīgas gaisa uzlabošanas programmā, kur noteikts, ka tiek uzstādīti tikai ekodizaina prasībām atbilstošu apkures katli, kas salīdzinot ar novecojušiem apkures avotiem dažkārt samazina emisijas pat līdz 13 reizēm. REK2030 iezīmē kopumā AER īpatsvara palielināšanu atbilstoši Eiropa Savienības un valsts mērķiem, kas noteikti Nacionālā enerģētikas un klimata plānā līdz</p>
----	-------	---	---	--

				<p>2030.gadam. Ņemot vērā šos apsvērumus, uzskatam, ka AER veicināšana, tai skaitā biomasas efektīva izmantošana nav pretrunā ne ES, ne nacionālajam regulējumam un neradīs būtiski negatīvu ietekmi uz gaisa kvalitāti pilsētā, vienlaikus sekmējot klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu, tādējādi nodrošinot dažādo jomu politikas mērķu saskaņošanu, kas ir būtisks apsvērums pilsētas politikas plānošanas kontekstā.</p>
--	--	--	--	--

29	VARAM	<p>Diemžēl izstrādātajā Rīgas gaisa kvalitātes rīcības plānā nākošajiem 5 gadiem šāds attīstības pavērsiens diez vai tika modelēts? Vai varbūt tika? Ja netika – tad iespējams, iekļaujot šādu AER izmantošanas palielinājumu Rīgā, būtu jāveic vēl stingrāki pasākumi, lai panāktu atbilstošu gaisa kvalitāti.- Lai šīs pretrunas risinātu aicinām REK2030 mērķus un veicamos pasākumus precizēt un skaidri noteikt, ka prioritāri Rīgā tiks atbalstīta tādu AER izmantošana, kas nerada gaisu piesārņojošo vielu emisijas, kā arī notiks virzība uz tādu AER izmantošanu, kas nerada emisijas un nepasliktina esošo gaisa kvalitāti (piemēram, kā tas noteikti būs gadījumā, ja dabas gāzes izmantošana tiks aizstāta ar biomasas izmantošanu);</p>	5	<p>Dabasgāzes siltuma avoti ir būtisks NO2 emisiju avots, kas detalizētāk vērtēts Rīgas gaisa kvalitātes programmas 2. pielikumā iekļautā informācija ļauj novērtēt dažādo avotu devumu tieši kopējā piesārņojuma līmenī, un tur redzams, ka, piemēram, pilsētas centrā līdz 34% no NO2 vidējās koncentrācijas apkaimē ir attiecināmas tieši uz tīkla avotiem, pamatā individuālo apkuri; citās pilsētās daļās šis īpatsvars ir vēl lielāks. Tas norāda uz to, ka, lai gan transporta devums, vērtējot NO2 emisijas, ir vislielākais, ietekme uz gaisa kvalitāti no transporta avotiem ir visbūtiskākā intensīvi noslogotāko ielu tuvumā (konkrētajam avotam raksturīga lokāla ietekme), turpretī apkaimju mērogā telpiskajā izklidē dominē jau tīkla avotu devums, kur individuālās apkures ieguldījums ir 88% (no kuriem aptuveni 50% rada individuālā gāzes apkure). Rīgas gaisa uzlabošanas programma ierobežo nekontrolētu biomasas un dabasgāzes apkures katlu izmantošanu, bet REK2030 veicina AER izmantošanu, kas noteikts kā mērķis ne tikai Eiropa Savienības direktīvās, bet arī Nacionālā enerģētikas un klimata plānā līdz 2030.gadam.</p>
----	-------	---	---	--

30	VARAM	<p>Ierosinu apsvērt iespēju plānā arī iekļaut šādus pasākumus, kas daļēji saistīti ar REK2030 (īsti gan nezīnu vai šī nesasnāks kā Rīgas gaisa kvalitātes plānā iekļauto pasākumu dublēšana, bet skatos, ka arī transporta sektorā notiek zināma pasākumu dublēšanās):</p> <p>1) Sabiedrības informēšana par individuālo apkures iekārtu pareizu ekspluatāciju, par labu kurināmā sadedzināšanas praksi, par koksnes kurināmā dedzināšanas ietekmi uz veselību un gaisa kvalitāti.</p> <p>2) Veikt to iedzīvotāju informēšanu, par kuru īpašumā esošas iekārtas darbību tiek saņemtas sūdzības un pašvaldības policijai atbilstoši kompetencei pēc nepieciešamības pārbaudīt māsaimniecībās izmantotās sadedzināšanas iekārtas un to atbilstību saistošajos noteikumos noteiktajām prasībām</p> <p>3) Izvērtēt nodokļu, piemēram, nekustamā īpašuma nodokļa sloga samazināšanas iespējas māsaimniecībām centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēgumu veicināšanai un veikt atbilstošas izmaiņas pašvaldību saistošajos noteikumos par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem.</p> <p>4) Iespējama atbalsta sniegšana trūcīgajām iedzīvotāju grupām privātmājās izmantoto apkures iekārtu regulārai skursteņa tīrīšanai, kā arī sniegt finansiālu atbalstu māsaimniecībām veco neefektīvo biomasas sadedzināšanas iekārtu nomaiņai. Iespējams, pašvaldība var vēl sniegt papildus atbalstu tieši trūcīgajām grupām, bez tā ko plāno VARAM sniegt savās atbalsta programmās.</p>	1	Ņemts vērā
31	Latvenergo	<p>Ir nepietiekami sniegta konkrēta informācija par esošo situāciju enerģētikas (elektroenerģētika, siltumenerģētika, transports) un vides jomās pilsētā, par elektroenerģētiku valstī un reģionā, kas cieši saistīta ar enerģētiku pilsētā.</p>	5	Vēršam uzmanību, ka Rīcības plāns izstrādāts atbilstoši noteiktajām vadlīnijām par SECAP izstrādi.

32	Latvenergo	Ir nepieciešams pilnveidot un detalizēt raksturojumu par esošo situāciju energoapgādes nodrošinājumā, lai izvirzītu atbilstošus mērķus un indikatīvos rādītājus 2030. gadā. Plānošanas dokumentā iestrādāta lozungveidīga pasākumu kopa nosprausto mērķu sasniegšanā lielā daļā bez uzrādītiem konkrētiem risinājumiem, to tehniskiem, ekonomiskiem, ekoloģiskiem, sociāliem pamatojumiem. Ir lietderīgi veikt izvirzīto mērķu sasniegšanas variantu salīdzinājumu.	5	Vēršam uzmanību, ka REK2030 ir stratēģisks dokuments vadoties pēc nepieciešamības sasniegt konkrētos mērķus (līdzvērtīgi Nacionālajam enerģētikas un klimata plānam 2030), kas iezīmē konkrētus mērķus, prioritāros virzienus un sasniedzamos rezultātus. REK2030 ir dinamisks dokuments, kuram regulāri paredzēta pārskatīšana un papildināšana, tai skaitā to detalizējot atbilstoši aktuālajai informācijai. Savukārt vēršam Jūsu uzmanību, ka informācija par energoapgādes nodrošinājumu sniegta atbilstošajā sadaļā.
33	Latvenergo	Paredzēti atsevišķi pasākumi, kas pēc būtības nerisina valstī uzstādītos mērķus AER izmantošanas jomā (iepirkot pašvaldībai uz līguma pamata AER elektrību), bet dod iespēju tikai formāli pildīt pašvaldības ieceres, iepirkot elektroenerģiju no elektrības ražotājiem, kas to tāpat ražo un pārdod elektrības tirgū.	5	Vēršam uzmanību, ka Rīcības plāna apskatīti arī daudz citu pasākumu, kuri konkrēti nosaka rīcības tiešai emisiju samazināšanai. Ņemot vērā, ka pašvaldībai nav ietekme par elektroenerģijas tirgu, tad, piemēram, AER elektroenerģijas iepirkšana ir instruments kā motivēt uzņēmumus ražot elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem.
34	Latvenergo	AER mērķu sasniegšanā un efektivitātes paaugstināšanā nozīmīgs ir jautājums par elektroenerģijas un siltuma tirgu optimālu sinerģiju. Piemēram, ietekme uz efektīvu esošās infrastruktūras un koģenerācijas režīma izmantošanu.	5	REK2030 paredz siltumapgādes koncepcijas izstrādi pēc REK2030 apstiprināšanas. Atbilstoši Enerģētikas likuma grozījumu projektiem, definēta efektīva centralizētā siltumapgāde (centralizētā siltumapgādes sistēma, kuras darbībā izmanto vismaz 50 procenti atjaunojamās enerģijas, 50 procenti atlikumsiltuma, 75 procenti koģenerācijas vai triģenerācijas režīmā saražota siltuma vai šādu enerģijas un siltuma veidu kombināciju 50 procenti apmērā), kas tiks izvirzīts kā galvenais mērķis siltumapgādes koncepcijas sagatavošanā.

35	Latvenergo	Piedāvātajam plānam nav saistība ar reāli sasniedzamajiem mērķiem. Ja pilsēta vēlas 2030. gadā nodrošināt noteiktu AER procentu transportā un savos īpašumos, tad nepieciešams to aprakstīt kvantitatīvi, izveidojot energoresursu bilanci (gan MWh, gan MW).	5	Vēršam uzmanību, ka transporta sektora mērķi noteikti augstāk stāvošos dokumentos, kas definēti plānā. Transporta sektora mērķu sasniegšana ir definēts kā vien no lielākajiem izaicinājumiem ne tikai tāpēc, ka tas ir lielākais emisiju avots, bet arī tāpēc, ka risinājumi prasa būtiskas izmaiņas esošajos paradumos. SECAP norādīti galvenie mērķi, prioritārie virzieni un pieņēmumi emisiju samazināšanai (samazinoties nobrauktajam km apjomam esošajos transportlīdzekļos, iedzīvotājiem pārsēžoties uz sabiedrisko transportu un pieaugot atjaunojamo energoresursu un elektrifikācijas līmenim transportā) transporta sektorā, kā arī turpmākās rīcības, lai sasniegto noteikto emisiju samazinājumu.
36	Latvenergo	Termins "alternatīvā degviela" ir nepareizi ieviests. Gan ūdeņradis, gan pārējie minētie mūsdienās tiek izmantotas kā regulāras degvielas lielākā vai mazākā apjomā. Turklāt, piemēram, mūsdienās ūdeņradi iegūst no fosilā kurināmā. Tā vietā būtu loģiskāk operēt ar jēdzieniem bezemisiju degviela vai ko tamlīdzīgu. Tas jau ir darīts 59.lpp.	5	Termins atbilstoši spēkā esošajiem noteikumiem: <a href="https://likumi.lv/ta/id/290393-par-alternativo-degvielu-attistibas-planu-20172020-gadam">https://likumi.lv/ta/id/290393-par-alternativo-degvielu-attistibas-planu-20172020-gadam</a> Tāpat vēršam Jūsu uzmanību, ka REK2030 izpratnē, ūdeņradis vai jebkurš cits energoresurss, kas iegūts no fosilajiem energoresursiem nevar tik uzskatīts par AER, jo rada emisijas iegūšanas procesā.
37	Latvenergo	Varētu paskaidrot "privāto transportu" – ka tas ir iedzīvotāju personīgais transports un uzņēmumu komerc transports (izņemot pasažieru pārvadāšanai, jo to veic sabiedriskais transports). Vietām ir aicinājums samazināt privātā transporta izmantošanu, ar to domājot, iespējams, personīgo transportu.	1	Vēršam uzmanību, ka 5.1.1 sadaļā veikti precizējumi, definējot, ka iedzīvotāju privātais transports ietver gan privāto, gan komerc transportu, izņemot pašvaldības un sabiedrisko transportu.
38	Latvenergo	Nav labi, ja vārda "plāns" vietā mēģina ieviest jēdzienu "karte" (12.lpp). Skatīt "kartes" skaidrojumu <a href="https://tezaurs.lv/karte">https://tezaurs.lv/karte</a>	1	Veikti labojumi 12.lpp.



39	Latvenergo	16.lpp ir minēts, ka gaisa kvalitātes mērījumus un monitoringu Rīgā veic pašvaldība, VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" un Rīgas Brīvostas pārvalde. Faktiski tomēr situācija nav tik rožaina. Pašvaldības novērojumu stacijas ir tikai Brīvības ielā 73, Mīlgrāvja ielā 10, Kantora ielā. LVĢMC stacijas ir pie Latvijas Universitātes un Maskavas ielā. Rīgas Brīvostas pārvalde mērījumus veic tikai ostās, turklāt tās primāri ir paredzētas gaistošo organisko savienojumu mērīšanai, nevis PM. Liela daļa no pilsētas teritorijas netiek fiziski mērīta, tā vietā tiek veiktas visādas simulācijas. Plānā ir nepieciešams sniegt pilnu informāciju par visām novērojumu stacijām – adrese, kādi parametri tiek mērīti, cik bieži, utt. Salīdzinājumam – labs piemērs par informācijas sniegšanu ir 10.2.tabula (ETL uzlādes stacijas Rīgā).	5	Gaisa kvalitāte detalizēti vērtēta Rīgas pilsētas Gaisa uzlabošanas programmā 2021-2025.
40	Latvenergo	Nav skaidrs, kāpēc 1.1 tabulā nav ņemti vērā dati par tiem rūpnieciskiem avotiem un uzņēmumiem, kuri ir saņēmuši A,B,C piesārņojošās darbības atļaujas (skat. piezīmi 54). Ja tomēr ir, tad tas ir jāpaskaidro korektāk. Automašīnu dzinēju radītās emisijas darbības uzsākšanas / apturēšanas gadījumā ir tik mazas, ka tā ir jāpievieno autotransporta satiksmei (vai arī to var vispār ignorēt).	6	
41	Latvenergo	21.lpp ir minēts, ka apkurē patērē apm. 200 kWh/m <sup>2</sup> gadā. Tomēr citos datos šis īpatnējais patēriņš ir būtiski mazāks. Piemēram, 42.lpp minēts, ka privātmājās siltumenerģijas patēriņš ir tikai 80,5 kWh/m <sup>2</sup> gadā.	5	Vēršam uzmanību, ka 21.lpp sniegta informācija par Latvijas vidējo siltumenerģijas patēriņu apkurē (Dati no Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai), savukārt 53.lpp ir norādīts patēriņš par privātmājām Rīgā, kas nav pieslēgtas CSS.
42	Latvenergo	Vai priekšlikums samazināt energoresursu importu no trešajām valstīm attiecas arī uz šķeldas importu no Baltkrievijas, kas ir pēdējos gados būtiski palielinājies? Darbā jānorāda importētās šķeldas apjomi un avoti.	5	REK2030 mērķis ir samazināt CO <sub>2</sub> emisijas un veicināt AER īpatsvara pieaugumu. Plānā paredzēts veicināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu atbilstoši Latvijas enerģētikas politikai un noteiktajiem ilgtermiņa kritērijiem.

43	Latvenergo	32.lpp ir minēts, ka 2020. gadā Rīgā enerģijas patēriņš bija 9986 GWh. Vispirms ir nepieciešams aprakstīt, ko saprot ar "Rīgas enerģijas" patēriņu. Nedaudz ir aprakstīts tikai 43.lpp. Kā tiek rēķināts dzelzceļa patēriņš? Vai no Centrālās stacijas līdz Juglai, vai arī līdz Siguldai, ja dīzeļdegvielu iepilda Rīgā? Cik uzpildīja kuģus ar mazutu Rīgas ostā? Mājokļu sektorā u.c. noteikti ir nepieciešams izdalīt patērēto elektroenerģiju un siltumenerģiju (kaut vai tāpēc, ka citādi nevar uzstādīt mērķus 2030. gadam).	5	Lūgums skatīt 5.1. sadaļu, kurā sniegta informācija par emisiju aprēķinu metodiku, t.sk. sistēmas robeža un informācija, kas tiek saprasts ar "Rīgas enerģijas" patēriņu, kā arī kādi emisiju avoti iekļauti katrā sektorā un izmantotie pieņēmumi.
44	Latvenergo	Nav minēts, kas ir avots 4.1. tabulā minētajiem mērķiem.	5	Vēršam uzmanību, ka izvirzītie mērķi ir saskaņā ar ES un Nacionālo politiku, un pašvaldības plānošanas dokumentiem, kas aprakstīti 2., 3.,4.sadaļā. Tāpat mērķi ir saskaņā ar Rīgas Domes parakstītajām iniciatīvām, Pilsētu mēru paktu un "100 climate-neutral and smart cities by 2030".
45	Latvenergo	Tabulā 4.2. nepieciešams izdalīt "enerģijas ražošanu" attiecīgi siltumenerģijas ražošanā un elektroenerģijas ražošanā. Kāpēc transporta emisijas paredzēts palielināt par 21,5%?	5	Vēršam uzmanību, ka mērķiem noteiktās vērtības ir pret bāzes gadu, attiecīgi Transporta sektorā ir atspoguļoti 2 bāzes gadi - 2019 un 1990 (SECAP metodika), attiecīgi ņemot vērā datus, attiecībā pret 1990 ir vērojams pieaugums, savukārt izmantojot par bāzes gadu 2019.gadu transporta sektorā samazinājums plānots - 30%. Enerģijas ražošanas sadalījumu lūgums skatīt 8.sadaļā.
46	Latvenergo	4.3. tabulā ir uzskaitītas iesaistītās personas. Pie ārējām. ieinteresētām personām ir minēti siltumapgādes sistēmu operatori. Faktiski Rīgā ir tikai viens operators – AS "Rīgas siltums" (kurš jau ir uzskaitīts pie pašvaldības uzņēmumu pārstāvjiem un ir ar augstu iesaistīšanās līmeni).	6	Pieņemts zināšanai.
47	Latvenergo	Formulā 5.2 tiek izmantots emisijas faktors, tCO2/MWh (EF). Nepieciešams publicēt tā skaitliskās vērtības.	5	Vēršam uzmanību, ka informācija par visiem izmantotajiem emisiju faktoriem sniegta 5. sadaļā "Emisiju aprēķina metodika"
48	Latvenergo	42. lpp. Jāprecizē traktējums par enerģijas patēriņu. Ja nodaļa ir par emisijām dēļ siltumapgādes, tad arī vajag rakstīt "pa siltumenerģijas patēriņu".	5	5.1.2. sadaļā sniegts emisijas faktoru aprēķins sadalījumā: siltumapgādei; elektroapgādei; transporta sektoram.

49	Latvenergo	Diemžēl neizdodas atrast un pārbaudīt 5.1. tabulā minēto elektrības emisijas faktoru 0,109 tCO <sub>2</sub> /MWh. Būtu lietderīgi, ja Plāna izstrādātāji norādītu tā izcelšanos.	5	5.1.3. sadaļā ir sniegta informācija par izmantotajiem emisiju faktoriem.
50	Latvenergo	46.lpp ir ievietota frāze "ieviešot REK2030 paredzētos pasākumus, Rīgā tiks izveidota ilgtspējīga mobilitātes sistēma, kurā primārie pārvietošanās veidi ir sabiedriskais transports, gājēji un velosipēdisti, bet autotransportā tiks patērēti tikai atjaunojamie energoresursi. Tiks nodrošināta iedzīvotājiem pieejama un no atjaunotiem resursiem iegūta siltumenerģija un elektroenerģija, kā arī tiks veidota nākotnes klimatam pielāgota pilsētvide un apbūve." Vajadzētu izvairīties no šādiem vispārinošiem, populistiskiem formulējumiem.	6	
51	Latvenergo	47.lpp ļoti pareizi norādīts, ka elektroenerģijas tarifs ir gandrīz trīs reizes lielāks par siltumenerģijas tarifu. Tieši tāpēc nedrīkst skaitīt kopā dažādus enerģijas veidus siltumenerģiju, elektrību, kā arī transporta degvielu.	6	
52	Latvenergo	48.lpp rakstīts, ka darba grupas nespēja apkopot informāciju par pašvaldības ēku siltuma patēriņu. Jāprecizē formulējums, norādot iemeslu – nav uzlikti siltuma skaitītāji, nav iespējas apstrādāt kādu informāciju, vai kas cits?	5	48. pp. norādīta informācija par šobrīd pieejamajiem datiem, datu pieejamība nav saistīta ar darba grupas spējām. Vēršam uzmanību, ka daļa pašvaldības ēku ar decentralizēto apkures sistēmu patstāvīgi organizē siltumenerģijas ražošanu un uz izstrādes brīdi nav bijusi izveidota kopēja sistēma datu apkopošanai.
53	Latvenergo	Vidējais īpatnējais elektroenerģijas patēriņš kWh/m <sup>2</sup> gadā īsti neraksturo elektrības izmantošanu, jo tas ir pārāk atkarīgs no nozares un daudziem citiem faktoriem. To demonstrē lielā atšķirība pat apkurē (t.i., siltumenerģijai kWh/m <sup>2</sup> 7.3. attēlā).	6	
54	Latvenergo	Sadaļā 7.3 minēts, ka ir identificēti 17 pasākumi, kuri sniegs konkrētus ieguvumus (samazinātas izmaksas utt). Nepieciešams paskaidrot, kādā veidā notika šī "identifikācija" un kādā veidā autori nonāca pie kvantitatīvajiem rādītājiem par sagaidāmajiem ieguvumiem (2030. gadā).	5	Pasākumi identificēti ņemot vērā esošo situāciju un patēriņu katrā posmā, salīdzinot pret līmeņatzīmēm vai labas prakses piemēriem. Pasākumi piedāvāti REK2030 izstrādes darba grupas tikšanās, kur tie apspriesti.

55	Latvenergo	55.lpp rakstīts, ka pašvaldībai ir jāvienojas ar AS "Rīgas siltums" par siltumenerģijas piegādi no AER ar piegādes apliecinājumu, sasniedzot 100% 2030. gadā. Vai Rīgas siltums to tehniski vispār spēj nodrošināt? "Esošajā situācijā" ir nepieciešams aprakstīt visus Rīgas siltuma rīcībā esošos siltuma avotus. Tālāk nepieciešams aprakstīt Rīgas siltuma attīstības plānus un sagaidāmo siltuma slodzi pašvaldības objektos. Arī gadījumā par koku stādīšanu ir nepieciešams sniegt kādus kvantitatīvus rādītājus, cik kokus stādīs, un cik Rīgā ir tam piemērota brīva teritorija.	5	Vēršam uzmanību, ka plānā ir sniegta informācija par visiem AS "Rīgas siltums" esošajiem siltuma avotiem (8.1. tabula). Plāna izstrādē ir apkopota informācija par tiem un definēti mērķi pakāpeniskai pārejai uz atjaunīgajiem energoresursiem, tai skaitā sniegti izeja dati Rīgas enerģētikas aģentūrai. Plāns paredz samazināt enerģijas patēriņu pašvaldības ēku sektorā un 2030.gadā nodrošināt 100% atjaunīgo energoresursus pašvaldības ēku sektorā gan elektroenerģijai, gan siltumenerģijai. Plāns paredz ne tikai iepirkt atjaunīgo enerģiju, bet iespēju robežās to nodrošināt ar mikroģenerāciju elektroenerģijas ražošanai un decentralizētajos objektos ar pāreju uz AER siltumenerģijas ražošanai. Savukārt centralizētajā sistēmā veicinot ražotājus piegādāt siltumenerģiju, kas ražota no AER, iegādājoties apliecinājumus. Lai arī šobrīd šāda sistēma nav izveidota, to paredz ES direktīvas.
56	Latvenergo	48. lpp bija minēts, ka 2020. gadā pašvaldības ēku elektrības patēriņš bija 33 298 MWh. Cik saules paneļi būs jāuzstāda, lai to nodrošinātu 2030. gadā? Cik tas maksās? Kur iegūs elektrību naktīs, kad Saule nespīd, un arī Daugavas HES nestrādā (jo uzkrāj ūdeni dienas pīķu segšanai)?	5	Vēršam uzmanību, ka plānotas kompleksas darbības pašvaldības sektorā, Saules paneļu kontekstā minētā rīcība: "saules paneļu potenciāla izvērtēšana atkarībā no ēkas patēriņa un jumta platības, kā arī izveidota potenciālo projektu datubāze" ir viena no rīcībām.
57	Latvenergo	8. nodaļa "Enerģijas ražošana" ir jāpārsauc par "Siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošana". Šādā veidā skaitīt kopā siltumenerģiju un elektroenerģiju ir glupība gan no ekonomikas, gan termodinamikas viedokļa.	2	Vēršam uzmanību, ka REK2030 ir stratēģisks dokuments, vadoties pēc nepieciešamības sasniegt konkrētos mērķus (līdzvērtīgi Nacionālajam enerģētikas un klimata plānam 2030), kas iezīmē prioritāros virzienus un sasniedzamos rezultātus. REK2030 ir dinamisks dokuments, kuram regulāri paredzēta pārskatīšana un papildināšana, tai skaitā to detalizējot atbilstoši aktuālajai informācijai.
58	Latvenergo	Aprakstā par Rīgas CSS ir jānorāda, ka tā faktiski sastāv no divām neatkarīgām sistēmām Daugavas pretējos krastos. Tehniski tās	5	REK2030 paredz, balstoties uz šo plānu, izstrādāt siltumapgādes koncepciju, kur detalizēt konkrētus

		var savienot, izmantojot speciāli uzbūvētu galeriju Salu tiltā. Tas ļautu uzlabot siltuma tirgus darbību.		projektus un Rīgas mērķus efektīvai centralizētajai sistēmai.
59	Latvenergo	Kāpēc nav izskatīts risinājums aizliegt apkurei izmantot ogles (visiem, arī privātmājās) Rīgas teritorijā?	5	No kurināmā patēriņa mājsaimniecībās Rīgā 2020.gadā ogles enerģijas ražošanā sastādīja 2%. Attiecībā uz Ogļu izmantošanu ir noteiktas rīcības "Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmā 2021.-2025. gadam". Plānotajā pasākuma: "Izstrādāt un īstenot jaunus pašvaldības saistošos noteikumus par siltumapgādes veida izvēli un siltumenerģijas ražošanu Rīgas pilsētā" attiecībā uz ogļu izmantošanu noteikts, ka - - ogļu izmantošanas aizliegumu Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā gan mājsaimniecībās izmantotajās apkures iekārtās, gan visās pārējās sadedzināšanas iekārtās, kas tiek izmantotas siltumenerģijas ražošanai. Esošajām iekārtām paredzēt atbilstošu pārejas periodu šādas prasības ieviešanai;
60	Latvenergo	Sadaļā 8.1.3 nepareizi minēts, ka starp lielākajiem Rīgas elektrības ražotājiem ir TEC-2. Līdz ar to ir jāmaina aprakstošais teksts, kā arī 1.pielikums.	4	Papildināta REK2030 metodikas apraksts ar skaidrojumu par to, ka emisiju novērtējumā, līdzīgi kā ilgtspējīgas enerģētikas rības plānā līdz 2020 gadam, iekļauts ārpus Rīgas administratīvā teritorijas esošais TEC-2.
61	Latvenergo	Aprakstā par dabasgāzi ir lietotas dažādas mērvienības. Lai lasītājiem būtu vieglāk, tabulās un tekstā varētu lietot abas, vienu no tām iekavās.	2	Vēršam uzmanību, ka mērvienības izvēlētas atbilstoši sadaļu saturam un informācijas atspoguļošanas mērķiem.
62	Latvenergo	Tabulā (8.1.), kurā ir dati par 2020.gadu ir uzrādīts siltumenerģijas tarifs, kurš bija spēkā tikai gada nogalē. Nav uzrādīti iepriekšējie tarifi, vai vismaz vidējais tarifs gadā. "Rīgas Siltums" siltumenerģijas tarifi, kas darbojās attiecīgos 2020. gada periodos: periodā no 01.10.2020. līdz 02.12.2020. siltumenerģijas tarifs bija 39,77 EUR/MWh bez PVN; periodā no 01.08.2020. līdz 30.09.2020. siltumenerģijas tarifs bija 40,46 EUR/MWh bez PVN.	5	Vēršam uzmanību, ka izmantoti tarifi, kas bija spēkā uz Rīcības plāna izstrādes brīdi.

63	Latvenergo	Tabulā (8.2.) ir redzams, ka siltumapgādes jomā lielākās jaudas un siltumenerģijas piegādes apjomi nav "Rīgas Siltums" bilancē un ir svarīgi turpmākos pilsētas energoapgādes risinājumus sasaistīt ar citiem energouzņēmumiem, īpaši "Latvenergo", kura bilancē ir gan jaudas, gan piegāžu apjomi, kas ir ap puse no Rīgas pilsētā izmantotā.	6	
64	Latvenergo	70.lpp ir pieminēta oglekļa uztveršana un uzglabāšana, savukārt Latvijas likumdošana šobrīd to neparedz.	6	
65	Latvenergo	66.lpp ir minēta zema dabasgāzes cena. Vai darba autori tiešām to rakstīja šogad?	1	Ņemts vērā un veikti atbilstoši labojumi, neaktuālo informāciju svītrojot.
66	Latvenergo	67.lpp ir minēts, ka "Turklāt Rīgas pilsētas ietvaros ir jārisina arī valsts līmeņa energoapgādes jautājumi, kas klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu Rīgas pilsētā, padara vēl sarežģītāku un laikietilpīgāku". Šī frāze prasa kārtīgu paskaidrojumu.	6	
67	Latvenergo	68.lpp sniegta informācija, ka uzlabojot AS "Rīgas siltums" siltumenerģijas ražošanas efektivitāti par 1%, iegūtu 10 060 MWh primāro energoresursu ietaupījumu. Stipri lielāku ietaupījumu iegūtu, ja lielās koģenerācijas stacijas varētu darboties pilnvērtīgi koģenerācijas režīmā, nevis elektrību ražot kondensācijas režīmā un atlikuma siltumu (no kondensatoriem) izvadot gaisā. Siltuma pārpalikuma izmantošanas nepieciešamība ir pieminēta nākošajā lpp.	6	
68	Latvenergo	Tiek piedāvāts meža zemēs Rīgā izvietot 20 kW vēja ģeneratorus. Šādi nelielas jaudas ģeneratori praktiski neko nerisinās, turklāt Rīgas teritorijā atlikušo mežu apbūvi ar šāda veida industriālām būvēm nepieļaus sabiedrība.	6	
69	Latvenergo	Plāna 70. lpp. tiek piedāvāts izstrādāt risinājumus uz ēku jumtiem uzstādīt saules paneļus. Lietderīgi apzināt pašvaldības ēku jumtu platību, uz kuriem var uzstādīt saules baterijas, to izmaksas, jaudu (MWPV) un saražoto elektrības apjomu kopējā pilsētas nodrošinājumā.	6	

70	Latvenergo	Pie apraksta par transportu var papildināt, ka mazais AER īpatsvars ir sekas valsts politikai. Citos pasaules reģionos ir obligāts, piemēram, etilspirta piejaukums benzīnam. ASV tas ir apm. 10%. Obligāts biodegvielas piejaukums ir pat Formula 1 (šogad 5,75%, nākošgad 10%). Kaut kādu iemeslu dēļ Latvijas transports ir ļoti tālu no šāda "zaļuma". Kaut gan iespējams, ka Latvijā arī pie transporta degvielas kaut kādā simboliskā koncentrācijā pievieno biodegvielu. Bet tas nav aprakstīts. Ja nepievieno, tas arī ir jānorāda dokumentā.	6	
71	Latvenergo	Analizējot transportu jānorāda dažādu transporta veidu radītās CO2 emisijas. Tabulā 14.1 ir sniegtas emisijas tikai sabiedriskajā transportā.	1	Ņemts vērā, ietverts 14.1. tabulā rādītājs privātajam transportam.
72	Latvenergo	Nepareizi nosaukts Latvenergo (VAS "Latvenergo").	1	veikti atbilstoši labojumi.
73	Latvenergo	Sadaļā 13.1 Siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanas sektors (116.lpp) ir virkne nereālu priekšlikumu. Piedāvātais risinājums par Rīgas TEC un par kaut kādām kompensācijām Rīgas pilsētai neatbilst tirgus principiem un labas prakses piemēriem. Jauna valsts atbalsta mehānisma veidošana atjaunojamās elektroenerģijas ražošanai, lai nodrošinātu Rīgas pieprasījumu pēc AER elektroenerģijas nav racionāls un realizējams, ņemot vērā regulāciju.	5	Vēršam uzmanību, ka būs pieejams valsts atbalsts sektorā, piemēram, atbalsts AER enerģijas veicināšanai, piemēram, Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta finansēto projektu atklāta konkursa "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana mājāsaimniecībās – atbalsts atjaunojamo energoresursu izmantošanai" vai atbalsta programma, tai skaitā elektroenerģijas ražošanas uzņēmumiem, ANM un ERAF programmās. Savukārt norādām, ka 13.1. sadaļā minēts piemērs emisiju samazināšanai, ņemot vērā, ka Rīga TEC siltumenerģija, lai arī ir atlikums koģenerācijas procesā, tomēr tiek iegūts izmantojot fosilo kurināmo.
74	Latvenergo	Sadaļā 13.6 Transporta sektors piedāvāts, ka " Nepieciešami valsts atbalsta pasākumi, lai virzītos uz mērķi sasniegt vismaz 50% AER īpatsvaru sabiedriskā transporta autobusos." Tomēr Mēru paktu ir parakstījusi Rīgas pilsēta, nevis Ministru kabinets, un Rīgas brīvprātīgi uzņemtās saistības vajadzētu pilsētai pašai risināt.	5	Pieņemts zināšanai. Vēršam uzmanību, ka sadaļā 2.2. sniegta informācija par Nacionālo politiku un tās mērķiem enerģētikas un klimata sektorā.

75	Latvenergo	<p>3. pielikumā ir tabula ar nepaskaidrotiem datiem. Piemēram, pasākums v" Pakāpeniski līdz 2030. gadam uzbūvētas klimatneitrālas jaunbūves" un atbilstošas investīcijas, 50 tūkst. EUR ai arī "Pakāpeniska pāreja uz 4.paaudzes siltumapgādes sistēmu" tikai par 84 tūkst. EUR. Drīzāk tur vajadzētu būt miljoniem. Nav objektīvi novērtēts pasākums "Veicināt AER izmantošanu elektroenerģijas ražošanā Rīgas pilsētas vajadzībām" par 238275 tūkst. EUR (jeb 0,24 miljardi EUR deviņu gadu laikā). Tomēr nepieciešams atšifrēt visas lielās izdevumu pozīcijas un to pamatojumu.</p>	5	<p>Daļai pasākumu šobrīd ir iespējams norādīt tikai aptuvenas izmaksas, kas visbiežāk segs pasākuma sagatavošanas izmaksas. Piemēram, pasākumam - Pakāpeniski līdz 2030.gadam uzbūvētas klimatneitrālas jaunbūves" izmaksās ir iekļautas tādas izmaksas, kas nepieciešamas, lai gadījumā, ja jaunbūves tiks plānotas, tiek ņemti visi energoefektivitātes un klimatneitralitātes kritēriji. Pašas būvniecības izmaksas plānā nav ņemtas vērā, jo plāna izstrādes laikā nebija zināmi vēl plāni par jaunbūvju izbūvi, kā arī plāna galvenais fokuss ir vērsts uz tādiem pasākumiem, kas nodrošinās esošo enerģijas patēriņa samazinājumu. Diskusijās ar Rīgas siltums un citām iesaistītajām pusēm ir identificēti pasākumi, kā piemēram, pāreja uz 4.paaudzes siltumapgādes sistēmām, kuru īstenošanai noteiktajos apjomos šobrīd ir identificētas tās izmaksas, kas norādītas esošajā plāna versijā. REK2030 ir nepieciešams regulāri monitorēt un pārskatīt plānā paredzētos pasākumus ik pa 2-3 gadiem, atjaunojot informāciju arī par pasākumu īstenošanas gaitu un potenciāliem jauniem pasākumiem un/vai ambiciozākiem mērķiem. Daudzu pasākumu īstenošanas apjomi un intensitāte būs atkarīga no citiem pasākumiem, t.sk., politikas atbalsta pasākumiem, uzņēmumu, energokopieņu izveidi utt.</p>
76	Latvenergo	<p>Pielikumā 4.2 nav pieminēts vienkāršs risinājums CSS uzlabošanai – pāriet no tirgus nedēļas plānošanas uz "nākošās dienas tirgu". Tas ļautu daudz lietderīgāk izmantot efektīvās Rīgas koģenerācijas stacijas, jo varēs precīzāk plānot siltumenerģijas un elektroenerģijas izstrādi nākošajām 24 stundām atkarībā no meteo apstākļiem. Kā labas prakses piemēru var minēt Kopenhāgenas CSS.</p>	5	<p>REK2030 paredz, balstoties uz šo plānu, izstrādāt siltumapgādes koncepciju, kur detalizēt konkrētus projektus un Rīgas mērķus efektīvai centralizētajai sistēmai.</p>



77	Latvenergo	Transporta jomā varēja piedāvāt kādu ambiciozāku mērķi, piemēram, pēc 2025. gada no jauna reģistrējami taksometri drīkstēs būt tikai pilnībā elektriski.	6	
78	Latvenergo	Saīsinājums "LR" attiecas uz Libēriju, nevis Latviju.	1	Neprecizitāte novērsta.
79	Latvenergo	Visā darbā vajadzētu tikt vaļā no liekvārdības etalona "izaicinājumi". Ja ir kāda problēma kas jārisina, tad tā arī jāraksta. Varbūt "izaicinājumu" vietā jālieto "risināmie uzdevumi" vai kaut kas vēl saprotamāks. Citādāk sanāk dīvaini, piemēram, Izaicinājumi ielu apgaismojuma sektorā – Apgaismojuma nodrošināšana neapgaismotajās vietās. Nolikums par iepirkumu (identifikācijas Nr. RD DMV 2021/32) savā tehniskajā specifikācijā nelietoja nevienu pašu "izaicinājumu".	5	Iepirkuma nolikuma tehniskā specifikācija definē minimālās prasības, neizslēdzot iespējas paplašināt saturu vai sadaļas. Vēršam uzmanību, ka REK2030 izstrādāts atbilstoši SECAP metodikai.
80	Latvenergo	Izstrādātajā Plānā bieži norādītas iestrādes uz aicinājumu veidot jaunas izpētes, sertifikācijas pasākumus, modelēšanas rīku attīstību, izveidot jaunas pārvaldības struktūras, izstrādāt kritērijus, pilnveidot metodikas un taml. Ir jāpārdomā, vai šādu informāciju ir lietderīgi iekļaut šajā Rīgas pilsētas plānā.	6	
81	AS Rīgas Siltums	Informējam, ka REK2030 60.lp. 8.1.tabulā, ailē "Energoavotu vidējais lietderības koeficients" minēti 2 koeficienti – 79%, balstoties uz aprēķiniem un 100,9% uz AS "RĪGAS SILTUMS" informāciju. Vidējā efektivitāte 79% nav iespējama, jo visa pamatražošana notiek izmantojot dūmgāzu kondensācijas siltumu. Efektivitāte 79% aprēķināta sakarā ar kļūdu AS "RĪGAS SILTUMS" sniegtajos datos. Pareizais faktiski patērētās šķeldas daudzums enerģijas ražošanai 2019./2020.f.g. - 454 122,52 ber.m3, kas sastāv no - šķeldas patēriņa siltumenerģijas ražošanai 410 513,67 ber.m3 un šķeldas patēriņa elektroenerģijas ražošanai 43 608,85 ber.m3. Pareizais vidējais lietderības koeficients (siltumenerģijas un elektroenerģijas kopsumma) būtu 99,0% un 100,9% ir tikai siltumenerģijas ražošanai.	1	Veikti atbilstoši labojumi.

82	AS Rīgas Siltums	<p>REK2023 paredzēts visu AS "RĪGAS SILTUMS" mazo siltumavotu (kopā 36 siltumavoti ar jaudu no 42 kW līdz 13 MW) pilnīga aizstāšana ar AER risinājumiem. Šajā saistībā vēlamies sniegt skaidrojumu, ka 100% atteikšanās no dabasgāzes prasa īpaši augstas investīcijas un šādiem projektiem nevar būt pieņemama atmaksāšanās,</p> <p>jo:</p> <p>Gandrīz visās esošajās dabasgāzes katlu mājās šobrīd darbojas modernas un augsti efektīvas iekārtas un to nomaiņa uz citām AER tehnoloģijām nav uzskatāma par analogisku, kā nomainot ogļu katlus pret gāzes katliem.</p> <p>Starpība starp vasaras un ziemas maksimālo siltumenerģijas ražošanas ir aptuveni 10 kārtīga un nav ekonomiski pamatoti investēt modernās, dārgās AER ražošanas iekārtās, kas nepieciešamas pīķa slodžu segšanai un kuras gadā nepieciešamas aptuveni 2 - 3 nedēļu darbībai.</p> <p>AER iekārtām ir daudz mazāks slodžu regulēšanas diapazons. Līdz ar to, piemēram, lai aizvietotu vienu mazas jaudas modernu dabasgāzes daudzpakāpju kondensācijas katlu, kas spēj stabili strādāt sākot ar slodzi 5 - 10% no maksimālās jaudas, būs nepieciešama vairāku iekārtu kombinācija – siltumsūkņi, elektrokatli vai granulu katli, ja atļauj telpu platība. Šāda pieeja sadārdzinās konkrētās katlu mājas siltumenerģijas pašizmaksu.</p> <p>Apsekojot AS "RĪGAS SILTUMS" mazās katlu mājas, tiek secināts, ka apmēram puse no tām ir izbūvētas ļoti kompakti, un AER iekārtu izvietošanai būtu nepieciešama ēku pagraba telpu pārbūve vai jaunu atsevišķi stāvošu katlu māju izbūve.</p>	1	<p>REK2030 paredz pakāpenisku fosilo aizstāšanu, tur kur nepieciešams veikt apkures katlu nomaiņu prioritāri, izskatot iespēju nelielas katlu mājas pieslēgt kopējai centralizētajai siltuma apgādes sistēmai. Vēršam uzmanību, ka gan energoresursu, gan investīciju cenas ir dinamiskas un būtiski mainās dažu gadu laikā. Tā pat vērtējot dzīves cikla izmaksas, liela daļa AER tehnoloģiju spēj piedāvāt konkurētspējīgu siltumenerģijas un elektroenerģijas tarifu. Atbilstoši papildināta sadaļa nr. 8.3.2.</p>
----	------------------	---	---	---

83	AS Rīgas Siltums	Daļu mazo katlumāju, kuras plānots aizstāt ar AER tehnoloģijām, būtu iespējams pieslēgt pie centralizētās siltumapgādes tīkliem (turpmāk – CSA), tomēr pagaidām tas nav tehniski ekonomiski pamatoti. Aicinām izvērtēt papildus mehānisma izveidi šāda risinājuma atbalstam, jo izmaksas var būt salīdzinoši augstas, kā arī projekta īstenošana var skart trešās personas, ar kurām nepieciešams veikt projekta saskaņošanu siltumtīklu izvietojumam to zemes īpašumā, kas šo procesu padara sarežģītu, lai varētu veikt CSA sistēmas pārbūvi – katlumāju pieslēgšana CSA siltumtīkliem, samazinot fosilā kurināmā dūmgāzu izmešus un gaisa piesārņojumu.	1	Atbilstoši papildināta sadaļa nr. 8.3.2. Tiek plānots VARAM atbalsts gaisa piesārņojuma samazināšanai, kurā veicinātu pieslēgšanos CSS. Ņemts vērā komentārs un papildināts arī ar atbalsta programma veidošanu, atbilstoši Nacionālajā enerģētika un klimata plāna uzdevumiem - veicināt CSS pieslēgumu skaitu.
84	AS Rīgas Siltums	REK2030 norādīti mērķi, ka līdz 2030.gadam nodrošināt klimatneitralitāti pašvaldības ēkās attiecībā uz izmantoto siltumenerģiju ar mērķa vērtību 100% apmērā, kā arī paaugstināt AER īpatsvaru Rīgas pilsētas centrālā siltumapgādes sistēmā ar mērķa vērtību $\geq 54\%$ . Ņemot vērā, ka lielākā daļa no pašvaldības ēkām ir pieslēgtas CSA sistēmai, līdz ar to augstāk minētie mērķi ir pretrunā. Lūdzam papildināt mērķi par klimatneitralitāti pašvaldības ēkās ar frāzi “kuras nav pieslēgtas CSA, tiek pieslēgtas CSA vai tiek izveidots risinājums nodrošinot klimatneitralitāti attiecībā uz izmantoto siltumenerģiju”.	2	Vēršam uzmanību, ka lielākā daļa no pašvaldības ēkām nav pieslēgtas pie CSA, pie CSA ir pieslēgti 76% no daudzdzīvokļu ēkām.
85	AS Rīgas Siltums	Vēlamies papildināt, ka REK2030 nav iekļauta siltuma maksas sadalītāju – alokatoru izmantošana energoefektivitātes uzlabošanai dzīvojamām mājām. Balstoties uz AS “RĪGAS SILTUMS” pieredzi norādām, ka siltuma maksas sadalītāju – alokatoru izmantošana var samazināt siltumenerģijas gala patēriņu līdz pat 20% (analizēts un realizēts pilotprojekts Ulbrokas ielā). Siltuma maksas sadalītāju – alokatoru sistēmas uzstādīšanai nepieciešamas salīdzinoši zemas investīcijas, ir ātrs atmaksāšanās periods, kā arī tas ir efektīvs risinājums siltumenerģijas gala patēriņa samazināšanā.	1	Papildināts 4.1. pielikums ar atbilstošu rīcību.

86	Rīgas Ūdens	7.1.attēlā.Kopējais pašvaldības infrastruktūras enerģijas patēriņš 2020.gadā norādītais enerģijas patēriņš SIA "Rīgas ūdens" centralizētajā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmā 35225MWh vietā ir jāizlabo uz 43898 MWh.	1	Veikti labojumi
87	Rīgas Ūdens	Lūdzam teikumu: "Būtiski, ka lielā daļā Rīgas teritorijas ir notekūdeņu kopsistēma (lietus notekūdeņi tiek ievadīti sadzīves kanalizācijas sistēmā), kas rada papildus riskus stipru nokrišņu un teritoriju applūšanas situācijās, jo pastāv risks, ka sadzīves notekūdeņi tiek pārāk atšķaidīti, radot pārslodzi notekūdeņu attīrīšanas iekārtām" precizēt, mainot uz "Būtiski, ka lielā daļā Rīgas teritorijas ir notekūdeņu kopsistēma (lietus notekūdeņi tiek ievadīti sadzīves kanalizācijas sistēmā), kas rada papildus riskus stipru nokrišņu un teritoriju applūšanas situācijās, ka tiks pārslogotas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas". 99.lpp	1	Veikti atbilstoši precizējumi sadaļā nr. 11.1.2.
88	Rīgas Ūdens	11.4.tabulā:Galvenie izaicinājumi Rīgas pilsētā saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām būtu jāpapildina ar: 1. Nepietiekams ikgadējais šķirtās lietus kanalizācijas sistēmas attīstības projektu (finansējuma) apjoms; 2. Rīgā nav noteikta RD institūcija, kas atbild par zilo un zaļo risinājumu ieviešanu (kas t.sk. risinātu lietus notekūdens nodalīšanu no centralizētās kanalizācijas kopsistēmas). (101-102.lpp)	4	Ņemt vērā daļēji, kā izaicinājumu ietverot "Rīgā nav noteikta RD institūcija, kas atbild par zilo un zaļo risinājumu ieviešanu (kas t.sk. risinātu lietus notekūdens nodalīšanu no centralizētās kanalizācijas kopsistēmas)". Finanšu izaicinājums netiek ietverts, jo tas ir kopīgs izaicinājums visām aktivitātēm.

89	Rīgas Ūdens	<p>Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna un plūdu riska pārvaldības plāna 2022.-2027.gadam projektā minēts pasākums - uzlabot notekūdeņu attīrīšanu aglomerācijās (CE&gt;2000) atbilstoši Investīciju plānā fiksētajām notekūdeņu attīrīšanas nepilnībām ūdens objektā D413P Daugava_5 (Rīga). Līdz ar plānoto notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas stacijas "Daugavgrīva" piesārņojuma attīrīšanas jaudas palielināšanu būtiski palielināsies arī hidrauliskā uztveršanas jauda, kas ļaus attīrīt vairāk komunālo notekūdeņu un palielināt centralizētās kanalizācijas sistēmas klimatnoturību un ilgtspēju. Kā arī var tikt realizēti tādi pasākumi kā komunālo notekūdeņu krājrezervuāru ierīkošana gan centralizētajā kanalizācijas tīklā, gan notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas stacijā "Daugavgrīva", kas nokrišņu laikā aizturēs un līdzsvaros notekūdeņu plūsmas uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un tiks precizēti pabeidzot izstrādāt centralizētās kanalizācijas sistēmas datormodeli. Līdz ar to, nodaļu 11.3.1.Pasākumi, kas vērsti uz plūdu riska mazināšanu ir jāpapildina ar pasākumu: "Notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas stacijas "Daugavgrīva" jaudas palielināšana un komunālo notekūdeņu krājrezervuāru ierīkošana centralizētajā kanalizācijas sistēmā". Kopējās investīciju aplēses šajās aktivitātēs ir ~69,5 milj. EUR bez PVN (notekūdeņu attīrīšanas iekārtu paplašināšanai ~38,4 milj. EUR, krājrezervuāru ierīkošanai ~31,1 milj. EUR). Paskaidrojam, ka SIA "Rīgas ūdens" šobrīd vēl izstrādā vidēja termiņa darbības stratēģiju 2022.-2024.gadam un tāpēc Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam projektā nav vēl iekļauti visi SIA "Rīgas ūdens" investīciju projekti. Pielikumā pievienotas minēto projektu ieceres veidlapas, ko esam iesnieguši RD PAD, kas koriģētas atbilstoši apstiprinātajam SIA "Rīgas ūdens" budžeta ietvaram 2022.-2024.gadam, bet ietver pasākumus, kuru realizācija ir iespējama termiņā līdz 2027.gadam. (102-103)</p>	1	<p>Ņemt vērā, sadaļa papildināta ar "Nepieciešams plānoto notekūdeņu bioloģiskās attīrīšanas stacijas "Daugavgrīva" piesārņojuma attīrīšanas jaudas palielināšanu palielinot arī hidrauliskās uztveršanas jaudu, kas ļaus attīrīt vairāk komunālo notekūdeņu un palielināt centralizētās kanalizācijas sistēmas klimatnoturību un ilgtspēju. "</p>
----	-------------	--	---	--

90	Rīgas Ūdens	Nodaļas 12.Vides komunikācija sadaļā 12.3.5 Komunikācijas pasākumi elektroenerģijas patēriņa samazināšanai ir minēts, ka: "Ūdens saimniecība ir nozīmīgs elektroenerģijas patērētājs Rīgā un 2020. gadā patērēja aptuveni 43,7 GWh elektroenerģijas. SIA "Rīgas Ūdens" ir liels elektroenerģijas patērētājs un atbilstoši normatīvajiem aktiem ir izstrādājis rūpniecisko energoauditu. Tā laikā ir konstatēti galvenie un nozīmīgākie elektroenerģijas patēriņa avoti, un turpmāk uzņēmumam ir jāievieš sertificēta energopārvaldības sistēma un nepārtraukti jāseko līdzi elektroenerģijas patēriņa izmaiņām, kā arī jānodrošina īpatnējo patēriņa rādītāju samazinājums". Lūdzu precizēt augstāk minēto teikumu, mainot uz: "Ūdenssaimniecība ir nozīmīgs elektroenerģijas patērētājs Rīgā un 2020.gadā patērēja aptuveni 43,89 GWh elektroenerģijas. SIA "Rīgas ūdens" ir liels elektroenerģijas patērētājs un atbilstoši normatīvajiem aktiem ir izstrādājis rūpniecisko energoauditu, kura laikā tika noteikti galvenie un nozīmīgākie elektroenerģijas patēriņa avoti. Uzņēmums jau 2017.gadā ir ieviesis sertificētu energopārvaldības sistēmu, kura paredz turpmāk sekot līdzi elektroenerģijas patēriņa izmaiņām, realizēt energoefektivitātes uzlabošanas plānus un uzlabot energoefektivitātes rādītāju. (112.lpp)	1	veikti precizējumi 12.3.5. sadaļā.
91	Rīgas Ūdens	Nodaļā 13.Klimatneitralitātes politika sadaļā 13.3.Pašvaldības infrastruktūra vajadzētu papildināt ar politiku: Nepaplašināt un pēc iespējas censties samazināt lietus notekūdens novadīšanas pieslēgumu centralizētai kanalizācijas kopsistēmai skaitu. (117.lpp)	1	Veikti atbilstoši labojumi atbilstošā sadaļā - 13.4. sadaļā.
92	Rīgas Ūdens	Nodaļā 13.Klimatneitralitātes politika sadaļā 13.3.Pilsētplānošana papildināt ar politiku: Noteikt RD institūciju, kas atbildīga par zilo un zaļo risinājumu ieviešanu un attīstību.	1	Veikti atbilstoši papildinājumi 13.5. sadaļā "Pilsētplānošana"
93	Rīgas Ūdens	3.pielikumā.Visu pasākumu apkopojums precizēt pasākuma nr.50. Turpināt lietusūdeņu sistēmas nošķiršanu no kopsistēmas	1	Veikti precizējumi, paplašinot pasākuma nr.50 nosaukums.

		investīciju apjomu saskaņā ar komentārā nr.4 sniegto informāciju. (130.lpp)		
94	Rīgas Ūdens	4.5. pielikumā. Pielāgošanās klimata pārmaiņām būtu nepieciešams: - pasākuma aprakstu papildināt ar to, ka visi minētie zaļie, zilie un šķirtās lietus kanalizācijas attīstības risinājumi būtu jārealizē kompleksi ar pilsētas seguma atjaunošanas pasākumiem; - Pirmās rīcības papildināt ar: jārealizē Rīgas attīstības programmas 2021.-2027.gadam investīciju plānā minētos projektus; - precizēt Izmaksu apjomu saskaņā ar komentārā nr.4 sniegto informāciju. (147.lpp)	1	Veikti papildinājumi 4.5. sadaļā, uzsverot, ka lietusūdens pārvaldības pasākumi veicami kompleksi, t.sk. vienlaikus ar segumu nomaiņas pasākumiem pilsētā.
95	EM	Papildus, plāns būtu jāpārskata, lai novērstu novecojušus apgalvojumus, piemēram, 65. lpp. ir minēts – “Dabaszāzes patēriņa samazināšana visos sektoros, īpaši, ņemot vērā zemo dabaszāzes cenu.” Kā mēs zinām, tad šobrīd dabaszāzes cena ir ļoti augsta un, piemēram, 2021.g. decembrī vairumtirdzniecības cena GETBaltic dabaszāzes biržā bija gandrīz 7 reizes lielāka kā 2020.gada decembrī. Tā ir ļoti būtiska nianse. Turklāt nākotnes prognozes liecina, ka cena arī 2022.gada ietvaros būs salīdzinoši daudz augstāka kā 2020.gadā.	1	Veikti labojumi redakcijā 65.lapusē, no tās svītrotot vārdus "īpaši ņemot vērā zemo dabaszāzes cenu"
96	EM	Būtisks aspekts uz ko svarīgi vērst uzmanību, ka mērķi un to sasniegšanai nosakāmie instrumenti nav savstarpēji nodalāmi. Šajā Rīcības plānā ir minēta klimatneitralitātes sasniegšanas apņemšanās un nepieciešamība atteikties no dabaszāzes (1.pasākums Enerģijas ražošanas sadaļā). Vienlaikus, Rīcības plāns paredz izstrādāt Rīgas pilsētas enerģētikas sektora ilgtermiņa plānošanas dokumentu klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai. Līdz ar to faktiski Rīcības plānā jau ir definēts, ka būs nepieciešams atteikties no dabaszāzes kaut gan vēl tikai plānots izstrādāt konkrētu plānošanas dokumentu. Klimatneitralitāti var sasniegt dažādā veidā, gan pilnībā atsakoties no gāzes un pārejot uz citiem enerģijas avotiem, gan arī izmantojot oglekļa dioksīda uztveršanu un noglabāšanu	5	Plāns neparedz priekšroku konkrētiem AER, netiek ierobežota alternatīvu risinājumu izmantošanu.

		(izmantošanu), gan arī izmantojot biometānu un sintētisko metānu, ko iegūst izmantojot elektroenerģiju, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem (AER), kā arī kombinējot minētās pieejas.		
97	EM	vienlaikus šī Rīcības plāna 5.pasākums Enerģijas ražošanas sadaļā paredz veicināt AER pieaugumu centralizētajā siltumapgādē un šeit jau minēts, ka būs jāizvērtē kā mazās dabasgāzes katlu mājas aizstāt ar AER risinājumiem, proti, pasākumi ir sadrumstaloti. Nav īsti skaidrs Rīcības plāna mērķis, ja no vienas puses tajā jau ir iekļauti konkrēti AER veicināšanas plāni dabasgāzes aizstāšanai, bet no otras puses vēl tikai plānots izstrādāt plānošanas dokumentu klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai. Tādēļ ierosinām veidot holistisku pilnvērtīgu Rīcības plānu, kas iekļautu arī tās aktivitātes, ko plānots apskatīt nākamajā plānošanas dokumentā klimatneitralitātes mērķu sasniegšanai.	6	
98	EM	Papildudinājums 18.lpp: Aizstāt: Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva Nr. 2018/2002, ar ko groza Direktīvu Nr. 2012/27/ES par energoefektivitāti. Ar: pamatdirektīvu 2021/27/ES, jo šie ir tikai grozījumi. tāpat lūgums pieminēt transporta jomas tiesību aktus piemēram alternatīvās degvielas infrastruktūras direktīvu.	1	Precizēta direktīva, nenorādot tās grozījumus. Papildināts ar piemērā pieminēto direktīvu.
99	EM	Komentārs pie 2.1.attēla: stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050.gadam tika astiprināta tajā pašā sēdē, kad tika apstiprināts Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2030.gadam (MK 28.01.2020. sēde)	1	Attēlā veikti precizējumi
100	EM	2.2.1.Lūgums šajā sadaļā minēt arī Enerģētikas likumu, kur ir iekļauti nosacījumi pašvaldībām attiecībā uz siltumapgādi, kā arī nosacījumi attiecībā uz enerģētisko nabadzību.	1	Iekļauts, Sadaļa 2.1.1. papildināta



102	EM	<p>19.lpp lūgums šo svītrot, jo šo informatīvo ziņojumu, kas jau ir ļoti novecojis, pēc būtības aizstāj Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2030.gadam. Svītrojamais teksts: 2013. gada 28. maijā Ministru kabinets (MK) izskatīja Ekonomikas ministrijas informatīvo ziņojumu – “Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030 – konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai” (“Stratēģija 2030”). Stratēģija ir izstrādāta, lai piedāvātu jaunu enerģētikas politikas scenāriju, kas vērsts gan uz enerģētikas sektora attīstību, gan sinerģiju veidošanu starp enerģētikas un klimata politikām, tostarp ES saistošo ietvaru SEG emisiju samazināšanai. Tās galvenais mērķis ir konkurētspējīga ekonomika, veidojot sabalansētu, efektīvu, uz tirgus principiem balstītu enerģētikas politiku, kas nodrošina Latvijas ekonomikas tālāko attīstību, tās konkurētspēju reģionā un pasaulē, kā arī sabiedrības labklājību. Viens no “Stratēģija 2030” apakšmērķiem ir ilgtspējīga enerģētika. To plānots panākt, uzlabojot energoefektivitāti un veicinot efektīvas atjaunojamo energoresursu izmantošanas tehnoloģijas. Energoefektivitātei ir jāķļūst par horizontālu starpnozaru politikas mērķi, iekļaujot to arī citās politikas jomās, kā piemēram, reģionālā un pilsētu attīstība, transports, rūpniecības politika, lauksaimniecība. “Stratēģija 2030” ir noteikti šādi mērķi un rezultatīvie rādītāji 2030. gadam: · nodrošināt 50% AER īpatsvaru bruto enerģijas galapatēriņā (nesaistošs mērķis); · par 50% samazināt enerģijas un energoresursu importu no esošajiem trešo valstu piegādātājiem; vidējais siltumenerģijas patēriņš apkurei tiek samazināts par 50% pret pašreizējo rādītāju, kas ar klimata korekciju ir aptuveni 200 kWh/m2 gadā.</p>	1	Norādītais dokuments un tā apraksts dzēsts.
103	EM	<p>Par atsauci nr.67 20.lpp lūgums šo atsauci pārbaudīt, jo Eķu energoefektivitātes direktīvas nosacījumi ir iekļauti Eķu energoefektivitātes likumā</p>	5	Pretrunas nav, norādītajā lapā ir atsauce arī uz ēku energoefektivitātes likumu.
104	EM	<p>4.3.tabula, 32. lpp, atsauce nr.75: atsauce nepareiza</p>	1	Ņemts vērā, veikti labojumi.

105	EM	4.1.Pielikums, 132. lpp, Aile: Pasākuma īss apraksts: 7.1. tabulā ir minēts, ka no visām pašvaldības īpašumā esošajām ēkām tikai 14.5% ir pieslēgti CSS. Komentārs attiecas uz: "Šobrīd lielākā daļa no pašvaldības ēkām un objektiem ir pieslēgti centralizētajai siltumapgādei,..."	1	Novērsta neprecizitāte tekstā 55.lpp
106	EM	4.1.Pielikums, 132. lpp, Aile: Pirmās rīcības. Lūgums šeit iekļaut arī pasākumus pašvaldības ēku, kas nav pieslēgtas CSS, pārejai uz 100% AER siltumapgādi. ja ticēt 7.1. tabulai, tad tādu ir vismaz 85%.	1	Veikti atbilstoši papildinājumi 4.1. pielikumā
107	EM	4.1.Pielikums, 132. lpp, Aile: Finansējuma avots: ņemot vērā, ka pasākumi paredz arī katlu iekārtu nomaiņu, nepieciešams paredzēt arī iespēju pieteikties ES struktūrfondu, Modernizācijas fonda vai RRF līdzekļu atbalsta saņemšanai.	1	Veikti papildinājumi 4.1. pielikumā
108	EM	4.1.Pielikums, 135. lpp, Aile: sektors: vai šis pasākums ietver arī sabiedrisko transportu?	1	Sabiedriskais transports ietverts pielikumā nr. 4.4.
109	EM	4.2.Pielikums, 137. lpp, Aile:galvenie ieguvumi: vai šajā gadījumā kā ieguvums nebūtu arī siltumenerģijas tarifu iespējams mazinājums?	1	Veikti papildinājumi 4.2. pielikumā.
110	EM	4.3.pielikums, 140. lpp, Aile: pasākuma īss apraksts: Lūgums šeit paredzēt arī tehnisko atbalstu iedzīvotājiem (ēku apsaimniekotājiem, dzīvokļu īpašnieku biedrībām uc) dokumentācijas sagatavošanā. Labais piemērs ir "Salaspils siltums" iesaiste ēku energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanā, kur lielākā daļa tehnisko dokumentāciju sagatavošanu nodrošināja "Salaspils siltums" eksperti.	1	Šāds pasākums ir REA plānos, veikts atbilstošs papildinājums 4.3.pielikumā.

111	VARAM	Lai uzlabotu REK 2030 uztveramību būtu stingri jāskaidro un jāizdala pasākumi, to ietekmes un monitoringa sistēmas, lai būtu izprotamas ietekmes uz gaisa aizsardzību un klimata pārmaiņām, ņemot vērā atšķirīgās politikas un uzskaitāmās vielas, tai skaitā gāzes. Papildus lūdzam skaidrot, kādēļ REK 2030 netiek apskatītas visas siltumnīcefekta gāzes, bet tikai CO2.	5	<p>i 2015. gada oktobrī Pilsētu mēru pakta ietvaros Eiropas Komisija uzsāka jauno integrēto pieeju Pilsētu mēru pakta klimata un enerģētikas jautājumos, kas pārsniedz 2020. gadam noteiktos mērķus. Jaunā pakta parakstītāji apņemas samazināt CO2 emisijas (un, iespējams, citas SEG) un pieņemt kopīgu pieeju klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās risināšanai. REK2030 galvenais fokuss ir CO2 emisiju samazināšana, lai nodrošinātu klimatneitralitāti, tomēr ir ietvertas arī rīcības, kas tiešā mērā uzlabo gaisa kvalitāti. Vēršam uzmanību, ka līdztekus šim REK2030 Rīgā ir izstrādāts jau pieminētais Rīgas gaisa kvalitātes plāns, starp šiem dokumentiem nav pretrunu. Vēršam uzmanību, ka monitorings ir obligāta prasība visām valstīm, kas izstrādā IEKRP atbilstoši noteiktām prasībām. Ņemot vērā REK2030 augsto detalizāciju, 3.pielikumā ir visu pasākumu uzskaitījums un plānotās vērtības, kas būs pamats monitoringa praktiskai veikšanai. Savukārt monitoringa kritēriji ir noteikti REK2030 sadaļā nr.14. Plāna monitoringa sistēma, uzraudzības kritēriji. Noteikti ir kritēriji visām REK2030 plānotajām aktivitātēm, kas ir izmērāmi un sniedz skaitliskas vērtības attiecībā uz noteiktajiem mērķiem. Saskaņā ar Pilsētu Mēru pakta pilsētām ir jāizstrādā plāno novērtējuma ziņojumi.</p>
112	VARAM	Sadaļā, pie izstrādātāj ievada: Aicinu izsvērt iespēju paplašināt mērķi, iekļaujot klimatnoturību. Rīgai ir svarīgi būt ne tikai klimatneitrālai, bet arī noturīgai pret klimata pārmaiņu radītajiem riskiem, tādējādi pasargājot savus iedzīvotājus un kultūrvēsturiskās vērtības no zaudējumiem.	5	Pieņemts zināšanai, izstrādātāja sadaļa dokumentā ietverta uz publiskās apspriedes brīdi, uzrunājot visus interesentus, kas iepazīstas ar dokumentu

113	VARAM	Izstrādātāja ievadā, pie: "Pašvaldība un tās kapitālsabiedrības var dot nozīmīgu ieguldījumu klimatneitralitātes un klimatnoturības mērķu sasniegšanā, bet tikai iesaistot visus Rīgas iedzīvotājus un viesus, tas var tikt sasniegts." Šeit un citur plānā aicinu izsvērt iespēju rakstīt "klimata mērķu", kur vien tas iespējams – ar to saprotot gan klimatneitralitātes, gan klimatnoturības mērķus. Vai arī tad papildināt, kur iespējams, klimatneitralitāti ar klimatnoturību.	5	Pieņemts zināšanai, izstrādātāja sadaļa dokumentā ietverta uz publiskās apspriedes brīdi, uzrunājot visus interesentus, kas iepazīstas ar dokumentu
114	VARAM	Veikts papildinājums izstrādātāja ievadā, pieliekot beigās teikumu: "Savukārt īstenojot pielāgošanās klimata pārmaiņām pasākumus, tiks samazināta Rīgas iedzīvotāju, dabas un apbūves ievainojamība pret klimata pārmaiņu ietekmēm un veicināta klimata pārmaiņu radīto iespēju izmantošana."	6	Pieņemts zināšanai, izstrādātāja sadaļa dokumentā ietverta uz publiskās apspriedes brīdi, uzrunājot visus interesentus, kas iepazīstas ar dokumentu
115	VARAM	Izstrādātāja ievadā, pie: "Mēs apzināmies, ka šī plāna ieviešana nav vienkāršs uzdevums, taču arī daudzas citas Eiropas pilsētas sekmīgi virzās klimatneitralitātes un klimatnoturības virzienā, un kalpo par labu piemēru." Prasās papildināt teikumu - labu piemēru kam? Varbūt klimata mērķu iedzīvināšanai pilsētvidē?	6	Pieņemts zināšanai, izstrādātāja sadaļa dokumentā ietverta uz publiskās apspriedes brīdi, uzrunājot visus interesentus, kas iepazīstas ar dokumentu
116	VARAM	15. lpp, sadaļa: Gaisa kvalitāte: Lūgums papildināt ar īsu informāciju par galvenajiem SEG emisiju/piesaiste avotiem Rīgā.	6	Informācija par SEG emisiju piesaistes avotiem atrodama 127.lpp. Pie esošās SECAP struktūras un nodaļu sadalījuma nav pamatoti šo informāciju norādīt 15.lpp

117	VARAM	<p>15. lpp, sadaļa: Norādām, ka valsts kopējo emisiju aprēķini par Latviju, kā arī Rīgu rāda, ka smalko daļiņu PM2,5 emisiju būtisks avots ir tāda AER kā biomasas izmantošana enerģētikā, rūpniecībā un apkurē. Salīdzinot ar 2005.gadu Latvijā smalko daļiņu emisijas samazinājās transporta sektorā (42 %), pakalpojumu sektorā un māsaimniecībās (46 %), bet emisijas palielinājās enerģijas pārveidošanas sektorā (apmēram trīs reizes) un no kurināmā izmantošanas enerģijas ražošanai rūpniecībā (apmēram divas reizes). Emisiju palielināšanās minētajos sektoros Latvijā ir saistīta, galvenokārt, ar biomasas plašāku izmantošanu šajos abos sektoros. Arī pēdējais Rīgai izstrādātais "Rīgas gaisa kvalitātes uzlabošanas plāns 2021.-2025.gadam" rāda, ka PM2,5 emisiju gadījumā nozīmīgs piesārņojums saistīts tieši ar individuālās apkures iekārtām un rūpniecībā izmantotajām iekārtām. Skaidrojām, tā kā biomasas izmantošanas veicināšana ir saistīta ar enerģētikas un klimata politikas ietekmi un to kādi pasākumi iekļauti šajos plānošanas dokumentos, aicinām šajā dokumentā vērst uzmanību uz problēmām, kas var rasties vēl vairāk veicinot tāda AER kā biomasas veicināšanu Rīgā, kur jau šobrīd novērojams paaugstināts smalko daļiņu līmenis. Līdztekus vēšam uzmanību, ka Pasaules veselības organizācija š.g. 22.septembī ir publicējusi jaunas gaisa kvalitātes vadlīnijas, kas izvērtējot jauno pētījumu datus secinājušas, ka būtu jānosaka vēl stingrāki pieļaujamie PM2,5 koncentrāciju līmeņi pilsētās, lai panāktu tādu gaisa kvalitāti, kas nekaitē sabiedrības veselībai <a href="https://www.who.int/news/item/22-09-2021-new-who-global-air-quality-guidelines-aim-to-save-millions-of-lives-">https://www.who.int/news/item/22-09-2021-new-who-global-air-quality-guidelines-aim-to-save-millions-of-lives-</a></p>	5	<p>Vēšam uzmanību, ka dati ir aprēķināti par Rīgas teritorijā radītajām emisijām, sīkās emisiju daļījums ir redzams 1.1. tabulā. Tāpat vēšam uzmanību, ka Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas programmā 2021.-2025. gadam veikti aprēķini par PM10 un PM2,5 emisiju avotiem. Vēšam uzmanību, ka Pasaules veselības organizācija samazinājusi arī slāpekļa oksīdiem. REK2030 salāgots mērķu sasniegšana starp CO2, PM10, PM2,5 un NO2 emisijām. Rīgas gaisa kvalitātes programmas 2. pielikumā iekļautā informācija ļauj novērtēt dažādo avotu devumu tieši kopējā piesārņojuma līmenī, un tur redzams, ka, piemēram, pilsētas centrā līdz 34% no NO2 vidējās koncentrācijas apkaimē ir attiecināmas tieši uz tīkla avotiem, pamatā individuālo apkuri. Savukārt biomasas izmantošanas izvērtējums iekļauts Rīgas gaisa uzlabošanas programmā, kur noteikts, ka tiek uzstādīti tikai ekodizaina prasībām atbilstošs apkures katli, kas salīdzinot ar novecojušiem apkures avotiem dažkārt samazina PM emisijas pat līdz 13 reizēm (istabas krāsns veca 760 g/GJ, bet moderna ekodizaina prasībām atbilstoša 95 g/GJ). Šādā gadījumā tiek ievērojami samazinās gaisa piesārņojums, tai pat laikā sasniedzot klimata mērķus un izmantojot atjaunīgos energoresursus, kas ir atbilstoši Eiropa Savienības un valsts mērķiem. Pat aizstājot visu dabasgāzes patēriņu ar ekodizaina</p>
-----	-------	--	---	---

	<p>from-air-pollution.</p> <p>Ņemot vērā REK2030 izvirzītos mērķus būtiski palielināt AER (tai skaitā, biomasas izmantošanas) īpatsvaru, nav skaidrs kādā veidā nākotnē būs iespējams nodrošināt atbilstošu gaisa kvalitāti Rīgas iedzīvotājiem. Vienlaikus no plāna nav skaidri saprotams, kādus tieši veidu AER Rīgā plānots palielināt. Ņemot vērā minēto aicinām šajā plānā: iekļaut informāciju par to kādu ietekmi uz gaisa kvalitāti rada šobrīd un var radīt nākotnē plašāka tāda AER kā biomasas izmantošanas veicināšana. Lai varētu skaidri saprast kādu ietekmi uz smalko daļiņu un benz(a)pirēna koncentrācijām Rīgā radīs REK2030 4.1. tabulā izvirzītie mērķi par AER izmantošanas veicināšanu centralizētajā un decentralizētajā siltumapgādē, būtu jāveic atbilstoši emisiju aprēķini. Līdzīgi kā ir plānā prognozēta ietekme uz CO2 emisijām. Diemžēl izstrādātajā “Rīgas gaisa kvalitātes rīcības plānā 2021.- 2025.gadam” nākošajiem 5 gadiem šāds attīstības scenārijs nav ierēķināts, tāpēc nav iespējams saprast kādu ietekmi uz gaisa kvalitāti radīs REK2030 iekļauto pasākumu īstenošana. Iespējams, ka modelējot REK2030 ietverto AER izmantošanas palielinājumu Rīgā, gaisa piesārņojums pieaugtu un būtu jāveic vēl stingrāki gaisa kvalitātes uzlabošanas pasākumi, lai Rīgā panāktu atbilstošu gaisa kvalitāti.</p> <p>Lai šīs pretrunas risinātu aicinām REK2030 mērķus un veicamos pasākumus precizēt un skaidri noteikt, ka prioritāri Rīgā tiks atbalstīta tādu AER izmantošana, kas nerada gaisu piesārņojošo vielu emisijas, kā arī notiks virzība uz tādu AER izmantošanu, kas nerada emisijas un nepasliktina esošo gaisa kvalitāti (piemēram, kā tas noteikti būs gadījumā, ja dabas gāzes izmantošana tiks aizstāta ar biomasas izmantošanu); lerosinām apsvērt iespēju plānā arī iekļaut šādus pasākumus, kas daļēji saistīti ar REK2030:</p>	<p>prasībām atbilstošiem biomasas apkures katliem, radītais PM10 emisiju apjoms veidotu 50,52t/gadā<sup>1</sup>. Savukārt samazinātais PM10 apjoms, veicinot pieslēgumus pie centralizētās siltumapgādes vai uzstādot jaunus ekodizaina prasībām atbilstošus katlus veco vietā – 120 t/gadā.</p> <p>Vēršam uzmanību, ka biomasas nav vienīgais AER, kas spēj nodrošināt siltumapgādi.</p>
--	---	---

<sup>1</sup> 12.tabula: [https://lvafa.vraa.gov.lv/faili/materiali/petijumi/2014/VARAM\\_202\\_2013/3\\_etapa\\_ataskaite\\_F\\_ELLE.pdf](https://lvafa.vraa.gov.lv/faili/materiali/petijumi/2014/VARAM_202_2013/3_etapa_ataskaite_F_ELLE.pdf)

		<p>Sabiedrības informēšana par individuālo apkures iekārtu pareizu ekspluatāciju, par labu kurināmā sadedzināšanas praksi, par koksnes kurināmā dedzināšanas ietekmi uz veselību un gaisa kvalitāti.</p> <p>Veikt to iedzīvotāju informēšanu, par kuru īpašumā esošas iekārtas darbību tiek saņemtas sūdzības un pašvaldības policijai atbilstoši kompetencei pēc nepieciešamības pārbaudīt māsaimniecībās izmantotās sadedzināšanas iekārtas un to atbilstību saistošajos noteikumos noteiktajām prasībām Izvērtēt nodokļu, piemēram, nekustamā īpašuma nodokļa sloga samazināšanas iespējas māsaimniecībām centralizētās siltumapgādes sistēmas pieslēgumu veicināšanai un veikt atbilstošas izmaiņas pašvaldību saistošajos noteikumos par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem. Iespējama atbalsta sniegšana trūcīgajām iedzīvotāju grupām privātmājās izmantoto apkures iekārtu regulārai skursteņa tīrīšanai, kā arī sniegt finansiālu atbalstu māsaimniecībām veco neefektīvo biomasas sadedzināšanas iekārtu nomaiņai. Iespējams, pašvaldība var vēl sniegt papildus atbalstu tieši trūcīgajām grupām, bez tā ko plāno VARAM sniegt savās atbalsta programmās.</p>		
118	VARAM	<p>2.1.attēls: Saskaņā ar Eiropas Klimata likumu, ES līmenī ir noteikts klimatneitralitātes mērķis 2050.g., nevis 80-95% samazinājums, kā ir noteikts attēlā. Tāpat uz 2030. gadu ES mērķis saskaņā ar Eiropas Klimata likumu ir "vismaz" 55% SEG samazinājums salīdzinājumā ar 1990.g.</p>	1	Attēls precizēts

119	VARAM	<p>2.1.attēls: Lūgums papildināt attēlu ar ES noteiktiem mērķiem Latvijai:</p> <p>-) laikā no 2021. līdz 2030.gadam ne-ETS sektorā SEG emisiju apjomu samazināt par 6% pret 2005.g., kas sadalīts ikgadējos mērķos atbilstoši Regulas Nr. 2018/842 4. panta 3. punktam un 2020. gada 16. decembra Komisijas īstenošanas lēmumam (ES)2020/2126 par dalībvalstu ikgadējo emisiju sadales apjomu noteikšanu 2021.–2030. gada periodam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/842. Papildus lūdzam pielikt atsauci, ka notiek diskusijas par mērķa palielinājumu Priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Regulu (ES) 2018/842 par dalībvalstu saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem no 2021. līdz 2030. gadam, kas veicina klimata pasākumus, lai izpildītu Parīzes nolīgumā noteiktās saistības (<a href="https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0555&amp;from=EN">https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0555&amp;from=EN</a>) ietvaros.</p> <p>-) ES ETS ietvaros periodā no 2021. – 2030.g. samazinājums 43% pret 2005.g., kas sadalīts ikgadējos mērķos iekārtu līmenī saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 14. marta Direktīvas 2018/410/ES, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai sekmētu emisiju izmaksefektīvu samazināšanu un investīcijas mazoglekļa risinājumos 10.a.pantu.</p> <p>-) ZIZIMM sektora uzskaites kategorijām uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti Regulas Nr. 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās atbilstoši Regulas Nr. 2018/841 5.- 10. pantā noteiktajiem uzskaites noteikumiem.</p>	1	Ņemts vērā ieteikums, veikti papildinājumi tekstā sadaļā 2.1.1.sadaļā Apakšpunkts: "ZIZIMM sektora uzskaites kategorijām uzskaitāmās SEG emisijas nepārsniedz uzskaitāmo SEG piesaisti Regulas Nr. 2018/841 2. pantā minētajās zemes uzskaites kategorijās atbilstoši Regulas Nr. 2018/841 5.- 10. pantā noteiktajiem uzskaites noteikumiem" pieņemts zināšanai
120	VARAM	<p>2.1.1. sadaļā pie ES politikas dokumentiem: Lūdzu, pieminēt arī Eiropas Klimata likumu: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts")</p>	1	Iekļauts 2.1.1. sadaļā



121	VARAM	2.1.2. sadaļā: par zaļā kursa tulkojumu: Mēs ar ES tulkiem par šo tulkojumu esam diskutējuši un kopā ar Valsts Valodas centru, esam nonākuši pie slēdziena, ka “adaptācija” nav “pielāgošanās” atbilstošs tulkojums. Tāpēc piedāvājam rakstīt šādi: 2021. gada 24. februārī Eiropas Komisija pieņēma jauno Eiropas Savienības pielāgošanās klimata pārmaiņām stratēģiju: Ceļā uz klimatnoturīgu Eiropu Stratēģijā ir izklāstīts, kā ES dalībvalstis var pielāgoties klimata pārmaiņu nenovēršamajām sekām un līdz 2050. gadam kļūt noturīga pret tām.	1	Redakcija atbilstoši precizēta
122	Fiziska persona	informācija ir nepietiekami labi strukturēta un pasniegta, līdz ar ko diezgan grūti uztverama – t.sk. 2. un 3. daļas, piemēram, 3.3. punktā ietverta svarīgo informāciju iespējams būtu labāk atspoguļot grafiskā veidā (piem., plānots/sasniegts/prognozēts rīcības plānā). Vietām informācija iekļauta vai pat atkārtojas bez pietiekama paskaidrojuma, atsevišķās vietās ir pārāk vispārēja, citās – nepilnīga, vai pārāk konkrēta, taču bez pietiekamas detalizācijas, kas ļautu saprast, par ko vispār iet runa vai kas ar to bija domāts.	6	Personas viedoklis pieņemts zināšanai, tomēr precizējoši labojumi netiek plānoti, informācijas attēlošanai ir izmantota vienota pieeja visā dokumentā, izvērtējot tā uztveramību un lietošanas ērtumu visām ieinteresētajām pusēm.
123	Fiziska persona	Papildus jāvērs uzmanība uz to, ka ir iekļautas atsauces un informāciju interneta resursos, kurām jau uz publicēšanas brīdi nedarbojas saites. Pie tam informācijas avoti nav norādīti pilnīgi (autors, raksta vai dokumenta nosaukums utt.), līdz ar ko t.sk. arī atsauces dokumentus, kas ir PDF vai citā formātā nav iespējams sameklēt tīklā, jo nav skaidrības, kas ir jāmeklē un kas tas ir par avotu. Līdz ar ko, nav iespējas arī pārbaudīt atsauces informācijas un avota ticamību	1	Veikta atsauču pārbaude un precizētas nefunkcionējošās atsauces.
124	Fiziska persona	1. Attēls 2.1., 17. lpp. – nekorekti norādīti ES Klimatneitralitātes mērķi – 2021. gadā Eiropas Komisija (EK) pieņēma lēmumu par attiecīgo rādītāju palielināšanu: emisiju samazinājums – vismaz 55%, t.sk.: -55% automobiļiem, -50% kravas un 0% no jaunām automašīnām 2035. gadā; energoefektivitāte – par 36 – 39% atkarībā no sektora un AER palielinājums par 40% 2030. gadā. Ņemot to vērā, neskatoties uz to, ka vismaz divi no norādītajiem 2.1. attēlā Rīgas mērķiem it kā pārsniedz ES	5	Vēršam uzmanību, ka izvirzītās rīcības vērstas uz mērķu sasniegšanu.

		rādītājus, būtu jāpārbauda katra rīcības plāna punkta atbilstību šiem jaunajiem rādītājiem, nevis jābalsta aprēķini uz salīdzināšanas ar neaktuālu informāciju.		
125	Fiziska persona	Papildus šeit būtu jāņem vērā arī EK priekšlikumus: atjaunot vismaz 3% no visu publisko ēku platības gadā; uzstādīt kā atskaites pamatu – 49% no atjaunojamiem enerģijas avotiem ēkās 2030. gadā un atjaunojamās enerģijas izmantošanas paaugstināšana siltumapgādē un aukstumapgādē par 1.1% ikgadēji līdz 2030. gadam.	6	
126	Fiziska persona	tabula 4.1., 32. lpp.: Attiecībā uz energoefektivitāti papildus 2019. gadam par bāzes gadu būtu jāņem arī 2007. gada vai atjauninātās 2020. gada patēriņa prognozes atbilstoši EK priekšlikumiem Energoefektivitātes Direktīvai, citādi tabula izskatās nepilnīga;	5	Vēršam uzmanību, ka par bāzes gadu izvēlēts 2019.gads, kas ir saskaņā ar SECAP izstrādes metodiku.
127	Fiziska persona	rodas iespaids, ka no AER tiek plānots iegūt papildus enerģijas patēriņa samazinājumu, ņemot vērā, ka abi rādītāji ir iekļauti vienā tabulā – tādā gadījumā būtu jāpapildina ar atbilstošiem datiem, kaut arī no otras puses AER izmantošanas mērķa rādītājus būtu labāk un pārskatāmāk izvietot atsevišķā tabulā vai arī tad jau kopā ar emisiju samazinājumu – 4.2 tabulā, norādot arī attiecīgo pasākumu efektu ne tikai atjaunojamās enerģijas izmantošanas rādītājos, bet arī tieši izmešu samazināšanā;	5	Vēršam uzmanību, ka Rīcības plāna 4.3. pielikumā ir norādīti gan pasākumu indikatori, gan ietekme uz CO2 samazinājumu, kur to iespējams aprēķināt. Indikatori tiks izmantoti tālākā Rīcības plāna monitoringā, lai mērītu pasākumu efektivitāti un Rīcības plāna izpildi.
128	Fiziska persona	tabula 4.1., 32. lpp.: enerģijas patēriņa samazināšanas mērķa vērtības ir norādītas dažādās vienībās, kas apgrūtina informācijas uztveri un nesniedz pietiekamu skaidrību par atsevišķu pasākumu un to grupu mērķa gala efektu, nav skaidrs arī kopējais plānotais ieguvums – šajā gadījumā būtu tikai pareizi, ja tiktu atspoguļota arī kopsumma, pat ja tā atkārtotos arī citās rīcības plāna lappusēs – šķirstīt 151 lpp., lai sameklētu vajadzīgo ciparu, viennozīmīgi nav ērti;	4	Ņemts vērā. Mērvienības norādītas atbilstoši konkrētās sadaļas uztveramībai un mērķiem. Koriģēta 4.1. tabula pārveidojot uz vienādām enerģija mērvienībām, kur tās izmantotas.

129	Fiziska persona	Daudzdzīvokļu ēku daļā, ņemot vērā vidējos dzīvojamā fonda siltumenerģijas patēriņa rādītājus un jaunās prasības energoefektivitātei to atjaunošanas laikā, sanāk, ka viss šajā daļā plānotais enerģijas ietaupījums/samazinājums ir tikai un vienīgi uz minēto 2000 daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas pamata – pirmkārt, jāņem vērā, ka tieši atjaunošanas darbi var tikt veikti arī pa daļām, otrkārt, tas ir maz. Gadījumā, ja tie ir domāti kā divi dažādi rādītāji, tad būtu jānorāda arī plānotais ieguvums no dzīvojamo ēku atjaunošanas, kā arī to aptuvenais esošais kopējais patēriņš un papildus vēl reiz jāpārbauda, salīdzinot ar 9.3.4. p. norādīto 95. lpp. vai jāiekļauj kāds precizējums, paskaidrojums;	6	
130	Fiziska persona	tabulā nav norādīti nedz plānotie pasākumi, nedz to plānojamais enerģijas patēriņa samazināšanas ieguvums ūdensapgādes sistēmām – ar to saistītie energoefektivitātes pasākumi vispār neparādās nekur rīcības plānā, neskatoties uz to, ka saskaņā ar 7.1. attēlu tas ir otrais pēc lieluma kopā ar kanalizācijas sistēmām, enerģijas patēriņš pašvaldībā un trešais izmaksu ziņā (7.2. attēls, 47. lpp.) – rīcības plānā ir iekļauta tikai atsevišķi kanalizācijas aspekti un lietus ūdens kanalizācijas sistēmu modernizēšanas tehnoloģijas, kas vairāk ir saistīti ar vides un gaisa kvalitātes aspektiem, nevis energoefektivitāti;	1	Iekļautas rīcības SIA "Rīgas ūdens" , kas papildinātas plāna 12.sadaļā.
131	Fiziska persona	AER izmantošanas īpatsvars Rīgas pilsētas CCS vairāk kā 54% attiecībā pret vien AER īpatsvara mērķa vērtību 15% elektroenerģijā un tās patēriņa samazinājumu par 0.8% izskatās nedaudz dīvaini; šeit jāatsaucas arī uz pielikumu 4.1, kur norādīts 100% AER izmantošana Rīgas Siltums pašvaldības ēku siltumapgādei līdz 2030. gadam, kas skan diezgan utopiski – vai pašvaldības iestādes varēs pavilkt tādu siltumenerģijas tarifu? Un cik lielas investīcijas būtu jāveic Rīgas Siltums, kā arī pašvaldību ēkām – iespējams ne visai korekti noteikti rīcībplāni un/vai to tvērums, proti, 100% AER kādā bērnudārzā būtu visdrīzāk panākams ar individuālu siltumapgādi kombinācijā ar AER elektroenerģijai šādos	6	

		<p>termiņos, kas ir pretēji plāniem palielināt CSS pieslēgumu skaitu. Līdz ar ko rodas šaubas par šādu mērķu faktisko īstenošanu un aizdomas par iespējamām pretrunām to noteikšanā vai nepilnībām aprēķinos – arī pielikumā tie nav ievietoti pietiekamā apjomā. Līdz 2050. gadam uzstādīt šādus mērķus izskatās reālistiskāk. Savukārt, attiecībā uz elektroenerģiju, gan pilnīgi otrādi – vajadzētu mērķrādītāju palielināt, jo 15% izskatās noteikti stipri par zemu.</p>		
132	Fiziska persona	<p>Transports – “samazināt privāto automašīnu lietotāju skaitu” – nav korekti formulēts: neviens nevar aizliegt cilvēkam lietot automašīnu, ja viņam ir autovadītāja tiesības. Un atkal nav izteikts ieguvuma apjomā enerģijas patēriņa veidā;</p>	5	<p>Uzsveram, ka netiek aizliegts izmantot vai lietot, bet mērķis ir veicināt iedzīvotāju pārvietošanos ar sabiedrisko transportu, kājām, velosipēdu, mikromobilitātes rīkiem, šādā veidā, samazinot privāto automašīnu lietotāju skaitu.</p>
134	Fiziska persona	<p>Samazināt decentralizētās siltumapgādes īpatsvaru par 40% 8 gadu laikā – diezgan ambiciozs mērķis, tādus termiņos tas varētu būtiski iespaidot siltumenerģijas tarifu, ja vien netiks saņemti kādi granti, jautājums, vai to ir ņēmuši vērā pie finansējuma apjoma noteikšanas.</p>	5	<p>Skaidrojam, ka mērķis samazināt decentralizētās siltumapgādes īpatsvaru ir no 44% līdz 40%, nevis par 40% (atbilstoši 4.1. sadaļai).</p>
135	Fiziska persona	<p>Tabula 4.2., 34. lpp.: 1) “Samazināt CO2 emisijas transporta sektorā” attiecībā pret 1990. gadu +21.5%??? Nopietni? Attiecībā uz emisiju samazināšanu nedz pret 2019., nedz jo īpaši pret 1990. gadu “+” zīme vispār nedrīkst būt, jo īpaši transporta jomā!</p>	5	<p>Vēršam uzmanību, ka bāzes gads, pret kuru ir noteiktas izvirzītās mērķa vērtības ir 2019. Salīdzinot ar 1990 gadu, atbilstoši attīstībai Latvijā, automašīnu skaits ir pieaudzis, attiecīgi vērtība ir skaitliski korekta, un atspoguļo tendences transporta sektorā.</p>
136	Fiziska persona	<p>Tabula 4.2., 34. lpp.: šķiet tabulai kopumā kaut kā matemātika neiet kopā vai arī kaut kas norādīts nepilnīgi/neprecīzi.</p>	6	<p>4.2. tabula pārbaudīta.</p>

137	Fiziska persona	Punkts 4.3.3., 37. lapa, pēdējie 2 teikumi. Ja iet runa par avārijas un neapmierinošo stāvokli, tad, protams, jāpiekrīt. Taču māju atjaunošana pati par sevi daudzos gadījumos var arī neradīt pilnīgi nekādu efektu uz enerģijas patēriņa rādītājiem, piemēram, balkonu remonts. Savukārt, ja runā plašākā dzīvojamo māju atjaunošanas kontekstā, kā lielākoties rīcības plānā arī ir (?) iekļauts, tad energoefektivitātes jautājumi nekādā gadījumā nav jāatliek "uz pēc tam". Dažāda enerģijas veidu un energoresursu patēriņa samazināšana ļaus iedzīvotājiem ietaupīt, lai palielinātu uzkrājumu veidošanu māju remontdarbiem un atjaunošanai.	6	
138	Fiziska persona	Šeit noteikti ir jāatgādina arī Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma normas, kuras citā starpā nosaka kā obligāto pārvaldīšanas darbību t.sk. arī dzīvojamās mājas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu nodrošināšana (Likuma 6. panta otrās daļas 1. punkta (f) apakšpunkts). Un šeit ir viena no lielākām problēmām, kuras risināšana noteikti būtu jāiekļauj rīcības plānā – Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrība SIA Rīgas namu pārvaldnieks faktiski nedara pilnīgi neko šajā virzienā, vienīgais, kas tiek piedāvāts ir sazināties ar attiecīgo nodaļu un veikt mājas siltināšanu, kas pieskaitāms drīzāk pie rekonstrukcijas pasākumiem, nekā pie ikdienas uzturēšanas pasākumiem.	2	Vēršam uzmanību, ka gan REA, gan RNP savu funkciju ietvaros veic pasākumus energoefektivitātes uzlabošanai .
139	Fiziska persona	Punkta 7.3.1., 5. apakšpunkts, 54. lpp.: pirmā rindkopā iekavās rakstīts "vai to neesamību" attiecībā uz ventilācijas sistēmām izglītības ēkās. Jautājums: vai tiešām Rīgā ir izglītības iestādes, izvietotas ēkās bez ventilācijas sistēmām??? Varbūt šīs rīcības plāna daļas sastādītājs nav informēts, ka ir noteiktās prasības un ka vispār pastāv dabiskās ventilācijas sistēmas, taču tas nenozīmē, ka to nav nemaz? Būtu jālieto korekta terminoloģija un ja atbildīgais no visiem iesaistītiem 280 speciālistiem to nepārzina, tad bija jāiesaista to, kas varētu konsultēt šajā sakarā. Attiecībā t.sk. arī par citām sadaļām par ventilācijas sistēmām – nekur nav norādīts, cik liels būtu	1	Ņemts vērā, ka plānā nepareizi lietots termins. Labots uz mehāniskā ventilācija.

		<p>papildus enerģijas patēriņš, uzstādot mākslīgās ventilācijas sistēmas, kādi būtu mērķa vērtības rekuperētā gaisa izmantošanai papildus telpu apsildei, cik lielas būtu papildus kopējās CO2 emisijas, ar un bez šādām tehnoloģijām, u.c. saistītie jautājumi</p>		
140	Fiziska persona	<p>Punkta 7.3.3. 15. apakšpunkts, 58. lpp., pēdējais punkts uzskaitījumā – “Drošas braukšanas skolas kursi”. Ņemot vērā pašvaldības uzņēmumos un kopumā nodarbināto kopējo skaitu, kam tas varētu būt aktuāli, rodas iespaids, ka tā ir kāda vēlme iziet drošas braukšanas skolu par pašvaldības līdzekļiem, jo neko daudz tā nedos, arī tās “ekonomiskās braukšanas” daļā, stāvot sastrēgumos gar stabiņiem – patēriņš un izmeši būs tik lieli, cik to tehniski ļauj konkrētais transportlīdzeklis. Līdz ar to, tā ir nodokļu maksātāju un ESF naudas šķiešana, jo īpaši ņemot vērā, ka tādi kursi ir visai dārgs prieks. Daudz lietderīgāk šo punktu aizvietot ar šādu: “pašvaldības un to kapitālsabiedrību transportlīdzekļu savlaicīgs remonts un apkope”, kas jau sen ir sevi pierādījis un būtu daudz efektīvāks no dažādu aspektu skatu punkta. Jo īpaši, ja viss jaunais sabiedriskais transports ir aprīkots ar gaisa kondicionēšanas sistēmām un liela daļa no tām JAU nedarbojas dažādu iemeslu dēļ, tad tas nozīmē t.sk. arī tiešās SEG emisijas no HFC gāzēm, ja tiek izmantoti vecākas paaudzes aukstumaģenti, kas tikai palielina kopējās emisijas no transporta. Dīvaini, ka šāds punkts vispār nekur rīcības plānā neparādās.</p>	6	

141	Fiziska persona	Nākamais 16. punkts, 59. lpp. Kāpēc tikai sabiedriskais transports darba vajadzībām? Piemērs: Rīgas pašvaldības policija patrolēja pāris gadus Ķengaraga Promenādi ... ar zirgiem! Jā, zirgi arī ražo CO2, taču tomēr, tas ir bioloģiskais produkts. Cits piemērs, tehniskie darbinieki, kas bieži izmanto velosipēdus, lai pārvietotos no viena objekta uz citu viena rajona vai lielākas teritorijas ietvaros. Mūsdienās pastāv arī elektroskuteri u.c. līdzīgi transportlīdzekļi. Piemēram, kāpēc tiem pašiem SIA Rīgas namu pārvaldnieks pārvaldniekiem, u.c. ar līdzīgu darba teritoriju, jābrauc sava iecirkņa ietvaros ar mašīnu? Attālumi jau nav lieli – viņi varētu arī izmantot citus pārvietošanās veidus: kapitālsabiedrības velo vai mazo elektro-transportu.	6	
142	Fiziska persona	Punkta 8.3.2., 3. apakšpunkts, 66. lpp. Ļoti apšaubāms un diskutējams priekšlikums. Nav atspoguļots arī tā tehniskais pamatojums un nav pietiekami skaidras informācijas par iekļauto Ziemeļeiropas valstu pieredzi un pamatojumu atsaucē uz koncepciju, saite uz kuras avotu vispār nedarbojas. Katrā valstī jau izmantojamie risinājumi jāskata atsevišķi, ņemot vērā arī vietējo specifiku un teritoriālās īpatnības u.c. būtiskus aspektus, lai varētu spriest par to pārnesi. Nav skaidrs arī, kas tieši domāts ar “pakāpeniski” – plānotā laika periodā vai ilgākā, straujāk vai lēzenāk? To varētu atspoguļot arī grafiskā veidā.	5	Šāda veida plāna punkts nepieciešams pakāpeniskai virzībai uz klimatneitralitāti, kur klimatneitrālā sabiedrībā 4.paaudzes sistēmas būs būtisks instruments efektīvai atlikuma siltuma izmantošanai no dažādiem rūpnieciskiem procesiem. REK2030 rīcība iezīmēta kā attīstības virziens gan dažādu inovāciju piesaistei šajā jomā, gan turpmāku pētījumu veikšanai.
143	Fiziska persona	8.3.2. punkta 6. punkts, 68. lpp. – galvenais, panākt, lai tā nebūtu “spēle vienos vārtos”, kā ir redzams, piemēram, situācijā ar “EKODOMA” – augstskolās un nozarē ir daudz arī citu institūciju, organizāciju, ekspertu un zinātnieku, kas ir tiešām kompetenti un pietiekami ieinteresēti dalībai šādos un citos pasākumos, bet dažādu iemeslu dēļ var arī nesniegt pieteikumus no savas puses pa tiešo. Jānosaka obligātā prasība, ka ja tiek iesaistīti, tad jāiesaistās vairāku organizāciju vai zinātnisko institūciju/augstskolu struktūrvienību pārstāvjiem. Papildus, noteikti būtu jāiesaista arī pašus iedzīvotājus, kas varētu piedāvāt konkrētos objektus/dzīvojamās ēkas pilotprojektiem. (Piemēram, saule/vējš – būtu vērts izmēģināt Daugavas upes	5	Vēršam uzmanību, ka sadarbība gan ar zinātniskajām institūcijām, kā arī iedzīvotājiem izvēloties pilotteritorijas projektiem jau notiek un tā ir ierasta darba prakse, ko īsteno REA ieviešot un izstrādājot projektus. Vēršam uzmanību, ka Rīcības plāna izstrādātājs tika izvēlēts iepirkuma ceļā, atbilstoši Latvijas iepirkuma likumam.

		krasta dzīvojamās mājās vai citos objektos).		
144	Fiziska persona	<p>Punkta 9.2. "izaicinājumu" tabula 9.3.: p. 3 "Iedzīvotāju zemā interese daudzdzīvokļu ēku atjaunošanā" – noteikti apstrīdams apgalvojums! Faktiskā situācija ir pilnīgi pretēja – iedzīvotājiem ir milzīga interese dzīvojamo māju atjaunošanā. Cits jautājums – ir faktiskās iespējas, t.sk. primāri – finansiālās, esošā birokrātija5 dažādu jautājumu risināšanā un informētības/izglītojošo pasākumu trūkums. Kas citā starpā sasaucas arī ar citiem tabulas un rīcības plāna punktiem. Otrs jautājums šeit būtu, par kādu tieši atjaunošanu iet runa? Vai komplekso/pilnīgu mājas atjaunošanu? Taču, kā liecina t.sk. arī jau realizētie projekti, tad arī kompleksā atjaunošana NEIEKĻAUJ lielākoties visus iespējamus un nepieciešamos pasākumus (piemēram, slavenā dzīvojamā māja Salaspilī, par kuru izskanēja daudz informācijas mēdijos – ar 1.7 milj. EUR kopējo ieguldījumu daudzdzīvokļu dzīvojamā ēkā netika pat veikta siltumapgādes sistēmas pārbūve, tikai minimāla modernizācija automatizācijas nolūkos). Vai tomēr iet runa par daļēju? Kas tieši domāts ar "atjaunošanu" – vai tikai kādi pamata pasākumi, vai tomēr arī dziļāk un detalizētāk?</p> <p>Katrai ēkai tie var būt ļoti daudz un dažādi – vienai balkoni drūp nost, citai durvis un logi cauri, citai – sienās plaisas, citai inženiersistēmas ir bēdīgā stāvoklī, utt. utt. Ja atjauno kādu daļu, vai tas nozīmē, ka māja ir atjaunota? Ja māja tiek siltināta, bet inženierkomunikācijas paliek 50 gadus nolietotas, vai tas nozīmētu, ka ēka ir atjaunota?</p>	6	



145	Fiziska persona	Rīcības plānā noteikti jādomā par terminoloģijas lietošanu un būtu jāiekļauj pietiekams paskaidrojums par to un priekšlikumiem. Arī pašvaldības un valsts atbalstam vajadzētu būt tiešām visaptverošam un pietiekamam. Piemērs, jaunie noteikumi, kas paredz līdz 5000 EUR atbalstu privātmāju atjaunošanai – labākajā gadījumā ar to pietiktu kādam 1 pasākumam, taču energoefektivitātes sasniegšanas prasības ir noteiktas tādas, kas noteikti eparedz, ka remontu laikā tiks īstenots tikai kāds 1 pasākums, rādītāji paredz, ka tam jābūt pasākumu kompleksam un tad tie 5000 EUR izskatās vienkārši smieklīgi, jo īpaši, ja tā ir kāda privātmāja lauku teritorijā, kurā dzīvo pensionāri vai iedzīvotāji ar vidēju ienākumu līmeni. Cik daudzi izmantos šādu valsts piedāvāto iespēju rezultātā? Vai ar to tiks panākti nepieciešamie rezultāti un vai šāds atbalsts tik tiešām sasniegs savu mērķauditoriju – cilvēkus, kas nav spējīgi atjaunot, paaugstināt privātmāju energoefektivitāti par saviem līdzekļiem? Diez vai. Arī Rīgas pašvaldībai tas būtu jāņem vērā, jo īpaši pie norādītā tabulā 9.3. atmaksāšanās perioda.	5	Vēršam uzmanību, ka 9.3. tabulā "Galvenie identificētie šķēršļi/izaicinājumi attiecībā uz daudzdzīvokļu ēku energoefektivitāti Rīgas pilsētas teritorijā" uzskaitīti izaicinājumi sektorā, to starp: "Atbalsta programmas mājokļu atjaunošanai ir fragmentētas un īslaicīgas. Lai saņemtu finansiālu atbalstu, projekta īstenotāji saskaras ar sarežģītu un laikietilpīgu dokumentācijas kārtošanu un birokrātiskiem procesiem. ". Vēršam uzmanību, ka izmantotā terminoloģija ir saskaņā ar sektora normatīvajos aktos definētajām definīcijām un terminiem.
146	Fiziska persona	Punkts 9.3. Ņemot vērā augstāk norādīto iepriekšējā punktā, nav arī skaidrības, kā tieši tika aprēķināts ietaupītās enerģijas apjoma ieguvums, jo arī kompleksie pasākumi var paredzēt arī tikai daļēju siltināšanu, ja tāda vispār ir paredzēta kompleksā atjaunošanā.	5	Ietaupījums aprēķināts ņemot vērā vidējo ēku izmēru un plānoto kompleksi atjaunoto ēku skaitu, ņemot vērā vidējo siltumenerģijas patēriņa samazināšanu.
147	Fiziska persona	Punkts 9.3.1. – principā tas, pirmkārt, būtu apsaimniekošanas un pārvaldības uzņēmumu uzdevums, jo tas faktiski ir viņu pienākums saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6. pantu. Cits jautājums, ka apkopotā informācija netiek nodota pienācīgi iedzīvotājiem – rēķinos labākajā gadījumā norāda kopējos mājas patēriņus, bet jebkādas atskaites atbilstoši noteikumiem tiek izsniegtas nevis regulāri reizi gadā, bet pēc pieprasījuma. Vismaz lielākajā pārvaldības uzņēmumā – pašvaldības kapitālsabiedrībā SIA Rīgas namu pārvaldnieks tā arī ir. Tāpēc, neskatoties uz labu priekšlikumu, būtu pirmkārt jāsāk	6	

		ar to, kas jau ir paredzēts un netiek izpildīts un darīts pienācīgā apjomā.		
148	Fiziska persona	Punkts 9.3.3. – Centra izveide būtu kārtējā nodokļu maksātāju naudas šķiešana un papildus birokrātijas posma un atbildības/struktūras sadrumstalotības izveide. Ja tiešām tiek saskatīta tāda nepieciešamība, tad iespējams, pietiktu ar dažiem cilvēkiem vai 1 nodaļu. Pašvaldībā un tās kapitālsabiedrībās ir pietiekami gan resursu, gan arī jau esošo struktūru, kas tā vai citādi pilda vai tām būtu jāpilda šādas funkcijas – ja ko tādu iekļauj rīcības plānā, tad var secināt, ka esošā struktūra nedarbojas – korekti būtu jāmeklē, kas, kur un kāpēc un tas jālabo, nevis jāveido vēl viena, kas atkal būs bezjēdzīga.	2	Vēršam uzmanību, ka iesaistītās institūcijas veic savos nolikumos noteiktās funkcijas, tomēr nepieciešams piedāvāto pakalpojumu un iespēju klāstu paplašināt. Nav paredzēts veidot jaunu institūciju, Energoefektivitātes centru plānots veidot REA ietvaros paplašinot pakalpojumus un iespējas Rīgas iedzīvotājiem. Paredzēts, ka REA nodrošina Energoefektivitātes centra darbību kā daļu no iestādes, kurā tiks nodrošināta vai turpināta, plānā minēto uzdevumu izpilde.
149	Fiziska persona	Punkts 9.3.4. – apmācības jāpiedāvā VISIEM pašvaldības iedzīvotājiem! Jo dzīvojamo māju pilnvarotām personām, ja tādas ir. Jo vairāk iedzīvotāju iesaistīsies, jo lielāka apņēmība būs kaut ko uzlabot.	6	Vēršam uzmanību, ka šajā pat sadaļā ir identificētas aktivitātes ar mērķi veicināt iedzīvotāju izpratni un motivētu tos iesaistīties ēku energoefektivitātes pasākumu īstenošanā "Mērķtiecīga, pārdomāta un visaptveroša pašvaldības kampaņa sadarbībā ar EM informatīvo kampaņu "Dzīvo siltāk", Rīgas namu apsaimniekotājiem, DzĪKS un biedrībām. Kampaņas laikā būtu nepieciešams iesaistīt masu medijus, rīkot informatīvus pasākumus, nodrošināt iedzīvotāju ekskursijas uz atjaunotām ēkām, kas strādātu kā labas prakses piemēri, turpināt informēt un piesaistīt iedzīvotājus pietiekami uz līdzfinansējumu ēku atjaunošanai Rīgas mājokļu atjaunošanas programmas ietvaros, kā arī rīkot apmācības namu apsaimniekotājiem, ēku vecākajiem un citiem interesentiem par ēku

				atjaunošanas procesu, ieguvumiem un iespējām saņemt atbalstu. "
150	Fiziska persona	Transports. 10.2. attēls un 10.5 attēls (otrais – ir divi ar vienādu numuru!) – vai tiek uzskatīta arī biodegviela? 10.4. tabula – būtu vēlams atdalīt trolejbusus no tramvajiem, t.sk. arī citur, lai būtu pārskatāmāk. Nav norādītas esošās emisijas no ūdens transporta.	1	Attēlu numerācija precizēta.
151	Fiziska persona	Punktā 11.3.1. nav uzskaitīti tādi risinājumi kā: - moderno apzaļumoto ēku tehnoloģiju izmantošana, neskatoties uz pieminēto atkārtoto lietus ūdens izmantošanu; - “zaļā” bruģa izmantošanu stāvlaukumos; - apzaļumoto daudzstāvu stāvvietu izbūve mikrorajonos un pie Rīgas robežām, kas palīdzētu t.sk. mazāk iznīcināt zaļās teritorijas un apzaļumojumu iekšpagalmos; - primāri, degradēto teritoriju apzaļumošana, pēc iespējas, izmantojot koku apstādījumus. Arī šādu teritoriju īpašniekiem uzlikšana par pienākumu (ja īpašnieks nav Rīgas pašvaldība) apzaļumot un sakārtot nekoptās un degradētās pilsētvides teritorijas, kā arī atbilstoša atbalsta sniegšana daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, ja attiecīgās teritorijas pieder dzīvojamām ēkām. Piemērs šādai teritorijai: Prūšu ielas sākumā, aiz jaunbūvējamās poliklīnikas un mēbeļu nama “Gauja” ēkām līdz abu PII un Rīgas Komerckolāžas teritorijām. Daļēji var saukt par degradētu, un noteikti, par nekoptu. Šajos jautājumos vajadzētu aktīvi iesaistīt	6	REK2030 nedefinē detalizētus risinājumus vai izmantotos materiālus pasākumiem, taču vēršam uzmanību, ka daļa no ierosinājumiem tiek tieši risināti Rīgas jaunajā Teritorijas plānojumā.

		<p>arī vietējos iedzīvotājus, aicinot sniegt priekšlikumus par teritoriju sakārtošanu un apzaļumošanas tehnoloģiju izmantošanu neatkarīgi no īpašuma piederības (ne vienmēr iedzīvotāji ir arī informēti par to). Apzaļumoto ēku tehnoloģijām varētu izvēlēties dažas ēkas Rīgas centrā, modernas pilsētvides pilotprojektiem.</p>		
152	Fiziska persona	<p>Punkta 12.1., 3. princips “Stāstīt stāstu” (106. lpp.), jo īpaši specifiskajos un energoefektivitātes jautājumos – ir par maz – nepieciešami arī efekta cipari. Līdz ar ko nekādā gadījumā nevajadzētu atteikties no datu atspoguļošanas principa – grafikiem, tabulām – tas skaidrāk atspoguļos efektu, nekā kāds tantuks tirgū būs pastāstījis. Un ja arī “stāstīt”, tad noteikti jāstāsta ne tikai pozitīvo un skaisto un par ieguvumu, bet arī par trūkumiem, izaicinājumiem, negatīvo pusi – situācijas ir ļoti dažādas un cilvēkiem būtu jāpieņem tiešām nosvērtais lēmums, nevis tikai balstoties “uz emocijām”. Kad lēmumi skar finanšu jautājumus, tad tiem jābalstās nevis uz emocijām, bet uz faktiem un efektīvākiem un ekonomiski lietderīgākiem risinājumu piedāvājumiem. Citādi vēlāk rodas konfliktsituācijas, pārmetumi, paaugstinās neapmierinātība.</p>	1	Veikts atbilstošs papildinājums pie 4.principa norādītajā sadaļā.

153	Fiziska persona	<p>Klimatneitralitātes politika Daudzdzīvokļu ēku sektorā 13.2 punkta 1. punkts – šādas izmaiņas noteikti nav nepieciešamas. 2021. gadā stājās spēkā Dzīvokļa īpašuma likuma grozījumi, kas jau būtiski atvieglo kopības lēmumu pieņemšanu remontu un atjaunošanas jautājumos. Papildus, ja paredz (bet tie, kas organizē/sasauc kopsapulci vismaz 2. reizi, noteikti jau var paredzēt), ka kopsapulcē nebūs kvorums balsošanai vai arī nepieciešamais balsu "PAR" skaits, tad ir iespēja ievākt balsis Aptaujas veidā, ko paredz Likums. Šis risinājums ļoti plaši tiek izmantots un ar to iespējams panākt pat augstāku atdevi un efektivitāti, nekā kopsapulcēs, ja vien ir vēlēšanās panākt noteiktu mērķi. Savukārt, ja ir paredzēts piesaistīt ārējo finansējumu, vai lemj par salīdzinoši lielām izmaksām, tad šāda priekšlikuma ieviešanas gadījumā, tas var radīt nopietnas problēmas – attiecīgie lēmumi tiks vairumā pārsūdzēti tiesās un tā vietā, lai virzītu lietas uz priekšu, ēku atjaunošana tiks iesaldēta uz vairākiem mēnešiem vai pat gadiem.</p>	5	<p>Izvērtējot esošo situāciju REK2030 darba grupā norādīts, ka iedzīvotāji neiesaistās savu ēku pārvaldīšanā un kavējas ar lēmumu pieņemšanu. REAK2030 darba grupa ir informēta par lēmuma pieņemšanas metodēm, tai skaitā aptaujas veikšanu, kā arī rezultātiem, kur liela daļa ēkas nevar pieņemt kvorumu ēkas atjaunošanai arī aptaujas veidā, kas ir visbiežāk izmantotā metode.</p>
154	Fiziska persona	<p>Tur pat 13.2. p. 2 – Atbalstam jābūt ne tikai nabadzīgajām māsājniecībām, bet arī citām sociāli aizsargājamām iedzīvotāju grupām maksimāli iespējamā apjomā. Bet arī ar to būs noteikti par maz – atbalstam jābūt daudz plašākam – ļoti liela Latvijas un Rīgas iedzīvotāju un māsājniecību daļai ienākumu līmenis ir stipri zem vidējā valstī, un ir liels īpatsvars to, kas saņem ienākumus minimālā atalgojuma vai tuvu tam, līmenī, knapi sedzot tekošos maksājumus, taču diemžēl viņu ienākumu līmenis neatbilst pat maznodrošināto personu statusa iegūšanai. Tā, piemēram, ja pieņem, ka vidēji ikmēneša rēķins līdz ar dzīvojamās ēkas atjaunošanu, konkrētam vidējam dzīvoklim palielināsies par 50 – 60 EUR/mēnesī ārējā finansējuma segšanai cauru gadu, tad ja dzīvoklī mitinās pensionārs ar 350 – 400 EUR lielu pensiju vai 2 cilvēku ģimene ar vidējo māsājniecības ienākumu ap 600 EUR, viņi to nespēs segt. Un ja tas būs ikmēneša izmaksas uz 10 -15 -20 gadiem...</p>	5	<p>Vēršam uzmanību, ka termins "enerģētiskā nabadzība" attiecas uz māsājniecībām, kas atbilst vienam no kritērijiem: 1) tā ir atzīta par trūcīgu vai maznodrošinātu māsājniecību un saņem materiālu atbalstu ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai; 2) tā ir pašvaldībai piederošu vai tās nomātu dzīvojamo telpu vai sociālo dzīvokli saskaņā ar likumu "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā" vai likumu "Par sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām" (<a href="https://lvportals.lv/skaidrojumi/324899-define-kas-ir-energetiska-nabadziba-2021">https://lvportals.lv/skaidrojumi/324899-define-kas-ir-energetiska-nabadziba-2021</a> ). REK2030 plāno rīcības un pasākumus kompleksi visos sektoros un visām iedzīvotāju grupām.</p>

		<p>Rezultātā vai nu cilvēki balsos "PRET" vai arī paliks uz ielas parādu dēļ. Ja tādi vienā mājā būs vairāki, tad parādi par kredītsaistībām būs jāsedz citiem, kas draud ar summu palielinājumu pārējiem dzīvokļiem utt. utt. Līdz ar to jābūt reāliem un tiešām motivējošiem dažādu ienākumu grupu atbalsta mehānismi.</p>		
155	Fiziska persona	<p>Tur pat 13.2, p. 3 – bīstami un tas nav "motivēšanas" pasākums. Skat. arī augstāk p. 10 un 21 – tie ir finanšu un birokrātijas radītie šķēršļi un dažādi t.sk. individuālie apstākļi, nevis "gribēšanas" problēma.</p>	6	
156	Fiziska persona	<p>Tur pat 13.2, p. 4 – nekustāmā īpašuma nodokļa atvieglojumi ir gandrīz nejūtami PSRS laikā celtām sēriju daudzdzīvokļu mājām – nav motivējoši. Efektīvāk ir reālais līdzfinansējums un granti. Savukārt, 13.2. pēdējā punktam papildus jāmin tas, ka PPM samazināšanai pastāv arī dūmgāzu attīrīšanas tehnoloģijas, līdz ar to, pat ja katls neiekļausies kādos limitos, tas nenozīmē, ka tas nevar tikt uzstādīts – var tikt uzstādītas papildus dūmgāzu un gaisa attīrīšanas iekārtas. Tas noteikti būtu jāņem vērā pie jebkādu saistīto jautājumu jauno prasību izstrādes.</p>	5	<p>Vēršam uzmanību, ka 90% NĪN atlaides ir būtiskas daudzām ēkām un ir viens no jau esošajiem atbalta mehānismiem, kas jāpapildina ar citiem stimuliem.</p>

157	Fiziska persona	Pielikums Nr. 3: p. 5., 12., 24. – vismaz CO2 emisiju ietekme?	2	12. un 24. pasākums orientēts uz jauna apgaismojuma radīšanu un jaunu uzbūvētu ēku pieslēgšanu, kas paredzēti REK2030, lai neierobežotu šādas iespējas, kā arī veicinātu labāko sasniedzamo rezultātu, kur tas iespējams. Vēršam uzmanību, ka 5.pasākumā ieteikumu šobrīd nevaram ņemt vērā, jo šobrīd ir pārāk maz informācijas, lai pateiktu, vai šis pasākums dos CO2 emisiju samazinājumu vai pat potenciāli CO2 emisiju pieaugumu. 24.pasākuma iegūtais ietaupījums tiek jau ņemts vērā 25.pasākumā.
158	Fiziska persona	Pielikums 4.1. Diezgan apšaubāmi 2030. gadā 100% AER Rīgas Siltums pašvaldības ēkām. Skat. arī minēto augstāk p. 2 (6). Papildus, 2. un 3. pasākumā kā “Pirmās rīcības” norādīts “organizēt iepirkumu..., iepirkuma sagatavošana un izsludināšana...” – vai tiešām tās ir tās “pirmās” rīcības, kas būtu jāveic un jānorāda rīcības plānā? Par ko iepirkums? Par projektu vai par uzstādīšanas darbiem vai vēl ko citu? Kur paskaidrojums, kaut kāda detalizācija? Vai “iepirkums” tas ir mērķa uzdevums? “Galvenie ieguvumi: samazinātas CO2 emisijas, utt..”, “... pieaug iedzīvotāju apmierinātība, samazināta ietekme uz klimata pārmaiņām” – vai tie ir ieguvumi no iepirkuma?? Ja iepirkums ir mērķis, tad kam vispār šis rīcības plāns ir vajadzīgs? Saplānot, kam vajadzīgi iepirkumi? Tas jau nebūs tad “Enerģētikas un klimata Rīcības”, bet gan “Iepirkumu” plāns. Visas šādas, kā arī līdzīga un neskaidra satura vietas pielikumos – visas būtu jāizlabo.	2	Vēršam uzmanību, ka Rīcības plānā ir izdalītas primārās rīcības, kas sniegs lielāko ieguldījumu mērķu sasniegšanā. Papildu vēršam uzmanību, ka zaļais iepirkums ir viens no instrumentiem, kas ļauj efektīvi tirgus apstākļos nodrošināt saimnieciski izdevīgāko un videi draudzīgāko enerģijas piegādātāju. REK2030 plāno pasākumus visos sektoros un visām iedzīvotāju grupām kompleksi un vienlaicīgi.
159	Fiziska persona	Pielikums 4.3. – noteikti par maz un nepilnīgi + arī citos 4. daļas pielikumos būtu jāapskata, vai tiešām rīcības ir iekļautas visiem apskatītiem plāna pamata daļā jautājumiem. Diemžēl daži punkti izskatās it kā iztirzāti pamatdaļā, bet tai pat laikā nav pilnvērtīgi iekļauti pielikumos. Būtu jāpilnveido.	6	

160	Fiziska persona	Rīcības plāna saturā daudzviet runāts par iedzīvotāju iesaisti, un ņemot vērā tiešām iesaistes svarīgumu, jāsecina, ka diemžēl attiecīgajos pielikumos tas minēts par maz vai nav minēts vispār (piemēram, 4.5. pielikuma 2. pasākums – “detalizētā zaļināšanas plāna izstrāde”). Visas tādas vietas arī būtu jāpārskata un jāuzlabo.	5	Vēršam uzmanību, ka komunikācijas jautājumi apskatīti 12.sadaļā.
161	Fiziska persona	Papildus pie visiem augstāk minētiem priekšlikumiem un nepieciešamajiem labojumiem un uzlabojumiem, rīcības plānā būtu jāiekļauj šādi primārie punkti: 1) Pilnīgi jāpārstrādā 29.05.2020. Rīgas Domes saistošie noteikumi Nr. 22 “Par pašvaldības palīdzību bīstamības novēršanai un energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu veikšanai dzīvojamās mājās Rīgā”.	5	REA kopā ar RNP, ĪD un citām iesaistītajām pusēm veido sistemātisku pieeju ēku atjaunošanai, kur šobrīd izvietota vienas pieturas aģentūra kā atbalsta punkts iedzīvotājiem, kā arī tiek veikta vienota pieeja ēku atjaunošanai, tai skaitā plānojot energoefektivitātes fonda darbību, kurš iezīmēs nepieciešamos atbalstu pašvaldībā ēku atjaunošanai, tai skaitā no programmas atjauno.riga.lv
162	Fiziska persona	Noteikt SIA Rīgas namu pārvaldnieks jūtamu atbildību par Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6. panta nepienācīgu izpildi māju remontdarbu un energoefektivitātes jautājumos un to izpildes vilcināšanā (piemēram, ir situācijas, kad var tikt veikts plānotais salīdzinoši neliels remonts, kas ļauj pagarināt kalpošanas laiku un līdz ar to iedzīvotāji iegūst laiku un iespēju veidot mājas uzkrājumus attiecīgajam remontam. Taču pārvaldīšanas kapitālsabiedrība vienkārši norāda “ir jāmaina, ir jāveido uzkrājums”, faktiski neko nedarot, arī neliels remonts netiek veikts, kā rezultātā bojājumu platība palielinās aizvien vairāk un iedzīvotāji ir spiesti pārmaksāt, samazinot uzkrājumu veidošanās iespējas. Katrs šāds remonts, kam būtu jābūt kārtējam u.c. līdzīgas darbības notiek tikai ar garām un ilgstošām iniciatīvu iedzīvotāju cīņām, kuru rezultātā samazinās arī motivācija kaut ko uzlabot, jo cilvēki atduras “pret sistēmu”).	3	REK2030 neparedz rīcības vai kontroles mehānismus likuma un normatīvo aktu normu neievērošanas gadījumos. Atbildība likuma un normatīvo aktu pārkāpumu gadījumos ir noteikta šajos pašos likumos vai citos normatīvajos aktos. Konstatējot pārkāpumus aicinām ziņot atbilstošajām iestādēm.



163	Fiziska persona	Noteikt SIA Rīgas namu pārvaldnieks un REA, kā arī atbilstoši Rīgas Domes departamentiem, nodaļām un kapitālsabiedrībām par pienākumu aktīvi izplatīt iedzīvotāju vidū noderīgo informāciju par saistītiem jautājumiem energoefektivitātes, siltuma zudumu un izmešu samazināšanas jautājumos, līdzīgi kā atkritumu apsaimniekošanas jautājumos, t.sk. arī informējot par tematiskiem semināriem un izglītojošiem pasākumiem, nevis tikai savos interneta portālos un sociālajos tīklos (kurus daudzi iedzīvotāji arī nemaz neizmanto), bet arī visos iespējamās tiešās saziņas kanālos.	5.	Šobrīd tas tiek veikts, tai skaitā riga.lv lapā. Plānots informatīvās kampaņas veidot arī plašākas, pie kā jau strādā REA un RNP.
164	Fiziska persona	Papildinot jau iekļauto rīcības plānā par standartizētiem pasākumiem, nevar neminēt arī to, ka attiecībā uz iekšējām daudzdzīvokļu māju siltumapgādes sistēmām, būtu jābūt publiski pieejamai informācijai ar dažādiem risinājumiem esošo sērija māju tieši siltumapgādes sistēmu pārbūvei, uzlabošanai un modernizācijai ar aptuvenām katra risinājuma izmaksām, izteiktām, piemēram, uz vienu kāpņu telpu vai stāvu, ja tā ir 1-kāpņu telpas māja ar 9 un vairāk stāviem, vēlams, pēc iespējas norādīt arī iespējamās (vismaz analītiskās) ieguvumus siltuma zudumu un siltumenerģijas, kā arī CO2 emisiju samazināšanā.	5.	Vēršam uzmanību, ka saistītas rīcības un aktivitātes uzskaitītas 12.3. (12.3.4.), 9.3.3. , 9.3.6.,
165	Fiziska persona	Runājot par augsti rekomendējamiem pasākumiem, varētu noteikt energoaudita iekļaušanu plānojamos darbos noteikto kategoriju ēkām, arī tām, kas vēl nav to veikušas, ar turpmāku īpašnieku detalizētu informēšanu ar rezultātiem un dažādu pasākumu rīkošanu. Piemēram, ja tā ir daudzdzīvokļu dzīvojamā māja, tad pēc energoaudita mājas pārvaldnieks varētu rīkot kādu kopsapulci skaidrošanas nolūkos, kā arī sagatavojot konkrētai mājai priekšlikumus par iespējamiem daudzveidīgiem pasākumiem, kurus iedzīvotāji varētu izvēlēties, izvērtējot savas, t.sk. finansiālās iespējas vai tas kļūtu arī pamats attiecīgo remontdarbu iekļaušanai plānos vai dalībai kādos atjaunošanas pasākumos ar līdzfinansējuma vai grantu piesaisti. Var noteikt, ja gadījumā, ja māja iekļauj energoauditu veicamo darbu plānā, saņemt kādu atbalstu no pašvaldības pēc energoaudita	5.	Vēršam uzmanību, ka Rīcības plāna aktivitātes paredz atbalstu iedzīvotājiem energoauditu veikšanā. Lūgums skatīt 9.3.3..sadaļu un 4.3.pielikumu.

		<p>veikšanas. Papildus jābūt tā, ka energoaudita un tehniskās apsekošanas veikšana nebūtu uzskatāma par "citām darbībām" Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma kontekstā, bet gan iekļauta obligāti veicamo darbību sarakstā. Uz doto9 brīdi, diemžēl SIA Rīgas namu pārvaldnieks energoaudita pakalpojumu traktē kā kaut ko papildus, neobligāto, nevis kā obligāto darbību, kas var tikt iekļauta plānos un izpildīta arī bez speciāla dzīvojamās mājas kopības lēmuma. Virzībā uz klimatneitralitāti šāda prakse un domāšana būtu jāmaina.</p>		
166	Fiziska persona	Vajadzētu rast atbalsta iespējas un tehniskos risinājumus arī atjaunojamās enerģijas avotu izmantošanai daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, piemēram, saules kolektoru uzstādīšana karstā ūdens sagatavošanai.	5	Vēršam uzmanību, ka plāns paredz atbalstīt iedzīvotāju enerģijas kopienu veidošanu. Lūgums skatīt 12.3.1. sadaļu, 4.6.pielikumu.